EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 30.3.2006
KOM(2006) 145 lopullinen

2006/0048 (CNS)

Ehdotus

NEUVOSTON JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEIDEN EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN PÄÄTÖS

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon Kuningaskunnan välisen Euro–Välimeri-ilmailusopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta

Ehdotus

NEUVOSTON JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEIDEN EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN PÄÄTÖS

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon Kuningaskunnan välisen Euro–Välimeri-ilmailusopimuksen tekemisestä

(komission esittämät)

PERUSTELUT

1) EHDOTUKSEN TAUSTA

- **Ehdotuksen perusteet ja tavoitteet**

Euroopan yhteisön ja Marokon Kuningaskunnan välinen Euro–Välimeri-ilmailusopimus on saatu neuvoteltua valmiiksi neuvostolta joulukuussa 2004 saatujen neuvotteluvaltuuksien mukaisesti.

- **Yleistä**

Marokon kanssa tehtävän sopimuksen tekstistä sovittiin valtuuksiin sisältyvien neuvotteluohjeiden mukaisesti äänestyksellä viimeisellä neuvottelukierroksella 14. joulukuuta 2005 ja sen parafoivat komission varapuheenjohtaja Jacques Barrot ja Marokon liikenneministeri Karim Ghellab liikenneministerien Euromed-konferenssissa Marrakeshissa 15. joulukuuta 2005. Sopimuksen allekirjoittamisen odotetaan tapahtuvan vuoden 2006 alkupuoliskolla.

- **Ehdotuksen alaan liittyvät voimassa olevat säännökset**

Ehdotuksen alalla ei ole voimassa olevia säännöksiä.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen ja tavoitteiden kanssa**

Marokon kanssa tehtävä sopimus on ensimmäinen askel prosessissa, jolla pyritään vahvistamaan Euroopan yhteisön ja EU:n naapurimaiden suhteita ilmailualalla. Prosessia käsitellään komission tiedonannossa yhteisön ulkoisen ilmailupolitiikan kehittämisestä (KOM(2005) 79 lopullinen).

2) ASIANOMAISTEN OSAPUOLTEN KUULEMINEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

- **Asianomaisten osapuolten kuuleminen**

Kuulemismenettely, tärkeimmät kohderyhmät ja yleiskuvaus osallistujista

Komissiota on koko neuvotteluprosessin ajan aktiivisesti avustanut ilmailualaa edustava neuvoa-antava foorumi.

Yhteenveto lausunnoista ja siitä, miten ne on otettu huomioon

Neuvoa-antavan foorumin kanssa on pidetty yli kuusi kokousta, joissa käsiteltiin sopimusluonnosta sen eri vaiheissa. Kaikki lausunnot on otettu asianmukaisesti huomioon.

- **Asiantuntijalausunnot**

Ulkopuolisia asiantuntijoita ei tarvittu.

- **Vaikutusten arviointi**

Sopimus on tärkeä väline pyrittäessä lähentämään Marokkoa ja Euroopan unionia ilmailualan kannalta tärkeissä taloudellisissa, sosiaalisissa ja ympäristönsuojelullisissa kysymyksissä.

Taloudelliset vaikutukset: Sopimuksen myötä marokkolaiset lentoyhtiöt ryhtyvät noudattamaan samoja lentoturvallisuuteen, turvatoimiin ja kilpailuun liittyviä normeja kuin Euroopan yhteisön lentoyhtiöt.

Ympäristöön kohdistuvat vaikutukset: Myös Marokko ryhtyy soveltamaan kaikkia ilmailualan ympäristösäännöksiä.

Sosiaaliset vaikutukset: Marokko ryhtyy noudattamaan eurooppalaisia normeja myös ilmailuun liittyvissä sosiaaliasioissa.

Sopimus sisältää suojalausekkeita, joiden avulla voidaan ryhtyä nopeasti toimiin, ellei sopimuksen määräyksiä noudateta.

3) EHDOTUKSEN OIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT

- **Tiivistelmä ehdotetuista toimista**

Koska Marokon ja Euroopan unionin suhteet ovat kehittyneet hyvään pisteeseen, Marokko-sopimus johtaa Marokon lentoliikennemarkkinoiden saumattomaan liittymiseen Euroopan yhtenäismarkkinoihin. Tämä tapahtuu kahdessa vaiheessa perustuen tavanomaiseen tapaan ilmailun ulkosuhteiden kolmeen perustekijään, jotka ovat: sääntelyjärjestelmien lähentäminen (EY:n ilmailusäännösten noudattaminen, osallistuminen *yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan*), kohdennettu tekninen tuki (esimerkiksi PAST:n tyyppisten menetelmien avulla) ja pyrkimys markkinoiden mahdollisimman suureen avoimuuteen. Näin voidaan päästä rajoittamattomaan kaupalliseen toimintaympäristöön, jossa toimijat voivat vapaasti tehdä kaupallisia päätöksiä ja jossa ne noudattavat tiukkoja lentoturvallisuuteen, ilmailun turvatoimiin, ympäristönäkökohtiin ja kuluttajansuojaan liittyviä normeja.

- **Oikeusperusta**

EY:n perustamissopimuksen 80 artiklan 2 kohta, luettuna yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen ja 300 artiklan 4 kohdan kanssa.

- **Toissijaisuusperiaate**

Toissijaisuusperiaatetta noudatetaan siltä osin kuin ehdotus ei kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan.

Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa ehdotuksen tavoitteita seuraavista syistä:

Ilmailun alalla tehtävä Euro–Välimeri-sopimus yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välillä ei ole pelkästään markkinoiden keskinäistä avaamista koskeva sopimus, vaan sillä myös merkittävästi yhdenmukaistetaan Marokon lainsäädäntöä suhteessa keskeisiin yhteisön sääntöihin ja säännöksiin muun muassa lentoturvallisuuden, taloudellisen sääntelyn ja varsinkin kilpailuoikeuden, ilmaliikenteen hallinnan ja kuluttajansuojan alalla. Lisäksi sopimuksella helpotetaan asteittain keskinäistä markkinoille pääsyä Marokon ja EU:n välillä, mikä tarjoaa merkittäviä lisämahdollisuuksia molempien sopimuspuolten matkustajille ja yrityksille. Sopimus on myös käytännön esimerkki Euro-Välimeri-kumppanuuden mahdollisuuksista.

Ehdotuksen tavoitteet saavutetaan paremmin yhteisön toimilla seuraavista syistä:

Sopimuksen avulla sopimusehdot saadaan samanaikaisesti ulotettua kaikkiin 25:een jäsenvaltioon, jolloin voidaan syrjimättä soveltaa samoja sääntöjä ja tarjota samat hyödyt kaikille yhteisön lentoyhtiöille niiden kotimaasta riippumatta. Lentoyhtiöt voivat sopimuksen myötä liikennöidä vapaasti mistä tahansa kohteesta Euroopan unionissa mihin tahansa kohteeseen Marokossa.

325 Myös markkinapotentiaali kasvaa: Marokon väestö on 31 miljoonaa ja EU:n 450 miljoonaa, ja lentoliikenteen vuotuinen kasvu on jo nykyisellään 7 prosentin luokkaa. Kapasiteetin kasvattamiseen liittyvien rajoitusten poistuminen Marokon ja EU:n väliltä voi lisäksi houkutellaan markkinoille uusia tulokkaita ja luoda mahdollisuuksia liikennöidä myös alipalvelluille lentokentille. Yhteisten reittitunnusten käyttöön ja kaluston vuokraamiseen miehistöineen liittyvät uudet oikeudet luovat nekin uusia mahdollisuuksia lentoyhtiöille ja edistävät näin markkinoita.

327 Lisäksi ilmailulainsäädännön yhdenmukaistaminen onnistuu ainoastaan yhteisön tasolla, koska yhteisön säännöt ja säännökset sisältyvät sopimuksen soveltamisalaan.

Näin ollen ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen seuraavista syistä:

Vaiheessa 1 perustetaan yhteistyöelin keskustelemaan sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä sekä päättämään uuden lainsäädännön sisällyttämisestä sopimuksen piiriin. Yhteistyöelin pyrkii kehittämään sopimusta sekä tarkastelemaan sosiaalinäkökohtiin liittyviä kysymyksiä ja omistajuuteen ja määräysvaltaan liittyviä taloudellisia näkökohtia. Yhteistyöelin muodostuu komission ja jäsenvaltioiden edustajista.

Jäsenvaltiot hoitavat edelleen perinteisiä, kansainväliseen lentoliikenteeseen liittyviä tehtäviään, kuitenkin soveltaen yhdenmukaisesti yhteisiä sääntöjä.

- **Säädöslajin valinta**

Ehdotettu säädöslaji: muu.

Muut vaihtoehdot eivät soveltuisi seuraavista syistä:

Kahdenvälisistä ilmailu-alan suhteista voidaan määrätä ainoastaan kansainvälisellä sopimuksella.

4) VAIKUTUKSET TALOUSARVIOON

Ehdotuksella ei ole vaikutusta yhteisön talousarvioon.

5) LISÄTIEDOT

- **Simulaatio, kokeiluvaihe ja siirtymäaika**

Ehdotuksen yhteydessä on toteutettu tai toteutetaan siirtymäaika.

- **Euroopan talousalue**

Ehdotettu säädös on ETA:n kannalta merkityksellinen, minkä vuoksi se tulisi ulottaa koskemaan Euroopan talousaluetta.

Ehdotus

NEUVOSTON JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEIDEN EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN PÄÄTÖS

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon Kuningaskunnan välisen Euro–Välimeri-ilmailusopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO SEKÄ NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEET EUROOPAN YHTEISÖJEN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 80 artiklan 2 kohdan yhdessä sen 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen ja 300 artiklan 4 kohdan kanssa,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Komissio on neuvotellut yhteisön ja jäsenvaltioiden puolesta Marokon kuningaskunnan kanssa Euro–Välimeri-ilmailusopimuksen (jäljempänä ’sopimus’).

(2) Sopimus parafoitiin Marrakeshissa 14 päivänä joulukuuta 2005.

(3) Yhteisön ja jäsenvaltioiden olisi allekirjoitettava sopimus ja sitä olisi sovellettava väliaikaisesti sillä varauksella, että sopimus tehdään lopullisesti myöhemmin.

(4) On tarpeen säätää järjestelyistä, jotka koskevat yhteisön ja jäsenvaltioiden osallistumista sopimuksen 21 artiklalla perustettuun sekakomiteaan ja 22 artiklassa määrättyihin välimiesmenettelyihin tai liittyvät tiettyjen sopimuksen määräysten täytäntöönpanoon, mukaan luettuna järjestelyt, jotka koskevat suojatoimenpiteiden hyväksymistä, liikenneoikeuksien myöntämistä tai peruuttamista sekä tiettyjä turvallisuus- ja turvakysymyksiä.

OVAT PÄÄTTÄNEET SEURAAVAA:

1 artikla (allekirjoitus)

Neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään henkilö, jolla on valtuudet allekirjoittaa Euroopan yhteisön puolesta Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon Kuningaskunnan välinen Euro–Välimeri-ilmailusopimus sen mahdollista myöhempää tekemistä varten. Sopimuksen teksti on tämän päätöksen liitteenä.

2 artikla (väliaikainen soveltaminen)

Yhteisö ja sen jäsenvaltiot soveltavat sopimusta väliaikaisesti sopimuksen allekirjoittamispäivästä sen voimaantuloon saakka.

3 artikla (sekakomitea)

1. Komission ja jäsenvaltioiden edustajat edustavat yhteisöä ja jäsenvaltioita sopimuksen 21 artiklalla perustetussa sekakomiteassa.

2. Komissio vahvistaa yhteisön ja jäsenvaltioiden kannan sekakomiteassa sen osalta, mitä tulee sopimuksen liitteiden muutoksiin, sopimuksen 6 ja 7 artiklan soveltamisalaan kuuluviin kysymyksiin sekä yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan kuuluviin muihin asioihin. Kaikissa muissa tilanteissa yhteisön kannan vahvistaa neuvosto, joka tekee määräenemmistöpäätöksen komission ehdotuksesta.

3. Yhteisön ja jäsenvaltioiden kannan sekakomiteassa esittää komissio.

4 artikla (välimiesmenettely)

1. Komissio edustaa yhteisöä ja sen jäsenvaltioita sopimuksen 22 artiklan mukaisissa välimiesmenettelyissä.

2. Sopimuksen 22 artiklan 6 kohdan nojalla tehtävän päätöksen etuuksien soveltamisen keskeyttämisestä tekee neuvosto komission ehdotuksesta. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

3. Kaikista muista soveltuvista toimenpiteistä, jotka sopimuksen 22 artiklan nojalla toteutetaan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvissa asioissa, päättää komissio neuvoston nimeämän jäsenvaltioiden edustajien erityiskomitean avustamana.

5 artikla (suojatoimenpiteet)

1. Komissio, jota avustaa neuvoston nimeämä jäsenvaltioiden edustajien erityiskomitea, päättää sopimuksen 23 artiklan mukaisesta suojatoimenpiteiden toteuttamisesta joko omasta aloitteestaan tai jonkin jäsenvaltion pyynnöstä.

2. Kun jäsenvaltio pyytää komissiota toteuttamaan suojatoimenpiteitä, sen on pyyntönsä tueksi toimitettava komissiolle tiedot pyyntöön oikeuttavista perusteluista. Komissio tekee tällaista pyyntöä koskevan päätöksen yhden (1) kuukauden kuluessa, tai, jos tapaus edellyttää pikaisia toimia, kymmenen (10) työpäivän kuluessa, ja välittää neuvostolle ja jäsenvaltioille tiedon päätöksestään. Kukin jäsenvaltio voi saattaa komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi kymmenen (10) työpäivän kuluessa sen tiedoksiantamisesta. Neuvosto voi päättää asiasta toisin yhden (1) kuukauden kuluessa tiedoksiantamisesta. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

6 artikla (liikenneoikeudet)

1. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle etukäteen kaikista päätöksistä, joita ne aikovat tehdä sopimuksen 3 tai 4 artiklan nojalla.

2. Jos komissio katsoo, että päätös, jonka jäsenvaltio on tehnyt tai aikoo tehdä sopimuksen 3 tai 4 artiklan nojalla, ei ole sopimuksen mukainen, komissio osoittaa

kyseiselle jäsenvaltiolle päätöksen, jossa se vaatii jäsenvaltiota ryhtymään asiaankuuluviin toimenpiteisiin sopimuksen noudattamiseksi. Komissio ilmoittaa tällaisesta päätöksestä neuvostolle ja jäsenvaltioille. Kukin jäsenvaltio voi saattaa komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi kymmenen (10) työpäivän kuluessa sen tiedoksiantamisesta. Neuvosto voi päättää asiasta toisin yhden (1) kuukauden kuluessa tiedoksiantamisesta. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

7 artikla (lentoturvallisuus)

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi kaikista pyynnöistä tai ilmoituksista, joita ne tekevät tai jotka toimitetaan niille sopimuksen 13 artiklan nojalla

8 artikla (lentoliikenteen turvaaminen)

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi kaikista pyynnöistä tai ilmoituksista, joita ne tekevät tai jotka toimitetaan niille sopimuksen 14 artiklan nojalla.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

2006/0048 (CNS)

Ehdotus

NEUVOSTON JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEIDEN EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN PÄÄTÖS

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon Kuningaskunnan välisen Euro–Välimeri-ilmailusopimuksen tekemisestä

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEET JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 80 artiklan 2 kohdan yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen 300 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 300 artiklan 4 kohdan kanssa,

ottavat huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Komissio on neuvotellut yhteisön ja jäsenvaltioiden puolesta Marokon kuningaskunnan kanssa Euro–Välimeri-ilmailusopimuksen (jäljempänä ’sopimus’).

(2) Sopimus allekirjoitettiin …..

(3) Yhteisön ja jäsenvaltioiden olisi hyväksyttävä tämä sopimus.

(4) On tarpeen säätää järjestelyistä, jotka koskevat yhteisön ja jäsenvaltioiden osallistumista sopimuksen 21 artiklalla perustettuun sekakomiteaan ja 22 artiklassa määrättyihin välimiesmenettelyihin tai liittyvät tiettyjen sopimuksen määräysten täytäntöönpanoon, mukaan luettuna järjestelyt, jotka koskevat suojatoimenpiteiden hyväksymistä, liikenneoikeuksien myöntämistä tai peruuttamista sekä tiettyjä turvallisuus- ja turvakysymyksiä.

OVAT PÄÄTTÄNEET SEURAAVAA:

1 artikla (hyväksyntä)

1. Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon Kuningaskunnan välinen Euro–Välimeri-ilmailusopimus hyväksytään yhteisön puolesta. Sopimuksen teksti on tämän päätöksen liitteenä.

2. Kun jäsenvaltiot ovat saattaneet päätökseen sopimuksen voimaan saattamisen edellyttämät sisäiset menettelyt, niiden on toimitettava neuvoston pääsihteeristöön sopimuksen 29 artiklan mukainen nootti.

3. Neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään henkilö, jolla on valtuudet yhteisön ja sen jäsenvaltioiden puolesta toimittaa Marokon kuningaskunnalle sopimuksen 29 artiklan mukaiset nootit. *[perustuu Yhdysvaltojen kanssa solmitun sopimuksen 25 artiklaan, joka juridisen yksikön mukaan olisi sisällytettävä 29 artiklaan]*

2 artikla (sekakomitea)

1. Yhteisöä ja sen jäsenvaltioita sopimuksen 21 artiklalla perustetussa sekakomiteassa edustavat komission ja jäsenvaltioiden edustajat.

2. Komissio vahvistaa yhteisön ja jäsenvaltioiden kannan sekakomiteassa sen osalta, mitä tulee sopimuksen liitteiden muutoksiin, sopimuksen 6 ja 7 artiklan soveltamisalaan kuuluviin kysymyksiin sekä yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan kuuluviin muihin asioihin. Kaikissa muissa tilanteissa yhteisön kannan vahvistaa neuvosto, joka tekee määräenemmistöpäätöksen komission ehdotuksesta.

3. Yhteisön ja jäsenvaltioiden kannan sekakomiteassa esittää komissio.

3 artikla (välimiesmenettely)

1. Komissio edustaa yhteisöä ja sen jäsenvaltioita sopimuksen 22 artiklan mukaisissa välimiesmenettelyissä.

2. Sopimuksen 22 artiklan 6 kohdan nojalla tehtävän päätöksen etuuksien soveltamisen keskeyttämisestä tekee neuvosto komission ehdotuksesta. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

3. Kaikista muista soveltuvista toimenpiteistä, jotka sopimuksen 22 artiklan nojalla toteutetaan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvissa asioissa, päättää komissio neuvoston nimeämän jäsenvaltioiden edustajien erityiskomitean avustamana.

4 artikla (suojatoimenpiteet)

1. Komissio, jota avustaa neuvoston nimeämä jäsenvaltioiden edustajien erityiskomitea, päättää sopimuksen 23 artiklan mukaisesta suojatoimenpiteiden toteuttamisesta joko omasta aloitteestaan tai jonkin jäsenvaltion pyynnöstä.

2. Kun jäsenvaltio pyytää komissiota toteuttamaan suojatoimenpiteitä, sen on pyyntönsä tueksi toimitettava komissiolle tiedot pyyntöön oikeuttavista perusteluista. Komissio tekee tällaista pyyntöä koskevan päätöksen yhden (1) kuukauden kuluessa, tai, jos tapaus edellyttää pikaisia toimia, kymmenen (10) työpäivän kuluessa, ja välittää neuvostolle ja jäsenvaltioille tiedon päätöksestään. Kukin jäsenvaltio voi saattaa komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi kymmenen (10) työpäivän kuluessa sen tiedoksiantamisesta. Neuvosto voi päättää asiasta toisin yhden (1) kuukauden kuluessa tiedoksiantamisesta. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

5 artikla (liikenneoikeudet)

1. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle etukäteen kaikista päätöksistä, joita ne aikovat tehdä sopimuksen 3 tai 4 artiklan nojalla.

2. Jos komissio katsoo, että päätös, jonka jäsenvaltio on tehnyt tai aikoo tehdä sopimuksen 3 tai 4 artiklan nojalla, ei ole sopimuksen mukainen, komissio osoittaa kyseiselle jäsenvaltiolle päätöksen, jossa se vaatii jäsenvaltiota ryhtymään asiaankuuluviin toimenpiteisiin sopimuksen noudattamiseksi. Komissio ilmoittaa tällaisesta päätöksestä neuvostolle ja jäsenvaltioille. Kukin jäsenvaltio voi saattaa komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi kymmenen (10) työpäivän kuluessa sen tiedoksi antamisesta. Neuvosto voi päättää asiasta toisin yhden (1) kuukauden kuluessa tiedoksiantamisesta. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

6 artikla (lentoturvallisuus)

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi kaikista pyynnöistä tai ilmoituksista, joita ne tekevät tai jotka toimitetaan niille sopimuksen 13 artiklan nojalla.

7 artikla (lentoliikenteen turvaaminen)

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi kaikista pyynnöistä tai ilmoituksista, joita ne tekevät tai jotka toimitetaan niille sopimuksen 14 artiklan nojalla.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

LIITE

EUROOPAN YHTEISÖJEN JA NIIDEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ MAROKON KUNINGASKUNNAN VÄLINEN EURO–VÄLIMERI-ILMAILUSOPIMUS

BELGIAN KUNINGASKUNTA,

TŠEKIN TASAVALTA,

TANSKAN KUNINGASKUNTA,

SAKSAN LIITTOTASAVALTA,

VIRON TASAVALTA

HELLEENIEN TASAVALTA,

ESPANJAN KUNINGASKUNTA,

RANSKAN TASAVALTA,

IRLANTI,

ITALIAN TASAVALTA,

KYPROKSEN TASAVALTA,

LATVIAN TASAVALTA

LIETTUAN TASAVALTA

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

UNKARIN TASAVALTA

MALTAN TASAVALTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,

PUOLAN TASAVALTA

PORTUGALIN TASAVALTA,

SLOVENIAN TASAVALTA,

SLOVAKIAN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen sopimuspuolet, jäljempänä ’yhteisön jäsenvaltiot’, ja

EUROOPAN YHTEISÖ,

jäljempänä 'yhteisö', ja

MAROKON KUNINGASKUNTA,

jäljempänä 'Marokko', jotka

HALUAVAT edistää sellaista kansainvälistä ilmailujärjestelmää, joka perustuu lentoyhtiöiden keskinäiseen kilpailuun markkinoilla, joilla valtion osallistuminen ja sääntely on mahdollisimman vähäistä.

HALUAVAT helpottaa kansainvälisten lentoliikennemahdollisuuksien laajenemista esimerkiksi kehittämällä lentoliikenneverkostoja, jotka vastaavat tarkoituksenmukaisia lentoliikennepalveluja koskeviin matkustajien ja rahdinlähettäjien tarpeisiin.

HALUAVAT mahdollistaa sen, että lentoyhtiöt voivat tarjota matkustajille ja rahdinlähettäjille kilpailukykyisiä hintoja ja palveluja avoimilla markkinoilla.

HALUAVAT, että lentoliikenneteollisuuden kaikki sektorit, mukaan luettuina lentoyhtiöiden työntekijät, hyötyvät markkinoiden vapauttamista koskevasta sopimuksesta.

HALUAVAT varmistaa, että kansainvälinen lentoliikenne on mahdollisimman turvallista ja turvattua ja vahvistavat edelleen olevansa erityisen huolissaan sellaisista ilma-aluksia vastaan toteutetuista toimista ja niiden uhista, jotka vaarantavat ihmisten tai omaisuuden turvallisuuden ja vaikuttavat kielteisesti lentoliikenteeseen sekä heikentävät yleisön luottamusta siviili-ilmailun turvallisuuteen.

OTTAVAT HUOMIOON Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avatun kansainvälistä siviili-ilmailua koskevan yleissopimuksen.

HALUAVAT varmistaa, että kaikki lentoyhtiöt voivat toimia tasavertaisin toimintaedellytyksin.

TUNNUSTAVAT, että valtion tuet voivat vaikuttaa kielteisesti lentoyhtiöiden kilpailuun ja voivat vaarantaa tämän sopimuksen perustavoitteiden saavuttamisen.

VAHVISTAVAT ympäristönsuojelun merkityksen kehitettäessä kansainvälistä ilmailupolitiikkaa ja pantaessa sitä täytäntöön sekä tunnustavat itsenäisten valtioiden oikeuden ryhtyä tässä asiassa asiaankuuluviin toimenpiteisiin.

OTTAVAT HUOMIOON kuluttajansuojan, mukaan luettuna Montrealissa 28 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn tiettyjen kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä tehdyn yleissopimuksen mukaisen suojan tärkeyden, sikäli kuin molemmat sopimuspuolet ovat tämän sopimuksen sopimuspuolia.

AIKOVAT toimia voimassaolevilla lentoliikennesopimuksilla luodun kehyksen pohjalta tavoitteena avata markkinoille pääsy ja maksimoida kuluttajille, lentoyhtiöille, työntekijöille ja yhteisöille koituva hyöty molempien sopimuspuolten kannalta.

KATSOVAT, että Euroopan yhteisön ja Marokon välinen sopimus toimii esikuvana ilmailualan Euro–Välimeri-suhteissa yleensä, millä joka suhteessa edistetään tämän tärkeän taloussektorin vapauttamista.

OTTAVAT HUOMIOON, että tällaisen sopimuksen kyseessä ollessa tavoitteena on soveltaa sitä asteittaisella mutta kokonaisvaltaisella tavalla, ja että asiaankuuluvalla välineellä voidaan varmistaa aiempaa tiiviimpi yhteensovittaminen yhteisön lainsäädännön kanssa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

Määritelmät

Ellei toisin mainita, tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

1. ’sovitulla lentoliikennepalvelulla’ ja ’määrätyllä reitillä’ tämän sopimuksen 2 artiklan ja liitteen 1 mukaista kansainvälistä lentoliikennettä;

2. ’sopimuksella’ tätä sopimusta, sen liitteitä ja kaikkia niihin tehtyjä muutoksia;

3. 'lentoliikenteellä’ yleisölle tarjottua matkustajien, matkatavaroiden, rahdin ja postin kuljettamista lentoteitse joko erikseen tai yhdessä maksua tai muuta korvausta vastaan; epäselvien tapausten välttämiseksi tähän sisältyvät säännölliset ja epäsäännölliset (tilausliikenne) lentokuljetukset sekä täysimääräiset rahtipalvelut.

4. ’assosiaatiosopimuksella’ Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista 26 päivänä helmikuuta 1996 tehtyä Euro–Välimeri-sopimusta.

5. ’yhteisön liikenneluvalla’ Euroopan yhteisöön asettautuneiden lentoyhtiöiden liikennelupaa, joka on myönnetty ja jota ajantasaistetaan lentoliikenteen harjoittajien toimiluvista 23 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2407/92 mukaisesti.

6. ’yleissopimuksella’ Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avattua kansainvälistä siviili-ilmailua koskevaa yleissopimusta ja

   (a) kaikkia yleissopimuksen muutoksia, jotka ovat tulleet voimaan yleissopimuksen 94 artiklan a kohdan mukaisesti ja jotka sekä Marokko ja käsiteltävänä olevan kysymyksen kannalta asiaankuuluva Euroopan yhteisön jäsenvaltio tai sen asiaankuuluvat jäsenvaltiot ovat ratifioineet, ja

   (b) kaikkia yleissopimuksen 90 artiklan mukaisesti hyväksyttyjä yleissopimuksen liitteitä tai liitteisiin tehtyjä muutoksia sillä edellytyksellä, että liite tai muutos ovat voimassa sekä Marokossa että käsiteltävänä olevan kysymyksen kannalta asiaankuuluvassa Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa tai sen asiaankuuluvissa jäsenvaltioissa;

7. ’täydellä korvauksella’ korvausta annetuista palveluista mukaan luettuna kohtuulliset hallinnolliset yleiskulut ja tilanteen sitä edellyttäessä kaikki sellaiset maksut, joita peritään ympäristökustannusten kompensoimiseksi ja joita sovelletaan kansallisuudesta riippumatta;

8. 'sopimuspuolilla' yhtäältä yhteisöä tai jäsenvaltioita taikka yhteisöä ja sen jäsenvaltioita, kunkin toimivallan mukaisesti, ja toisaalta Marokkoa.

9. ’kansalaisilla’ kaikkia fyysisiä henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka Marokon osalta ovat kansalaisia Marokon lakien mukaan tai jotka Euroopan yhteisön osalta ovat kansalaisia jonkin jäsenvaltion lakien mukaan, sikäli kuin oikeushenkilön kyseessä ollessa siinä tosiasiallista määräysvaltaa harjoittavat Marokon osalta Marokon kansalaiset, joko fyysiset henkilöt tai oikeushenkilöt, suoraan tai osake-enemmistön kautta, ja Euroopan yhteisön osalta jonkin jäsenvaltion tai jonkin liitteessä 5 luetellun kolmannen maan kansalaiset, joko fyysiset henkilöt tai oikeushenkilöt, suoraan tai osake-enemmistön kautta.

10. ’tuilla’ kaikkea viranomaisten, paikallisen organisaation tai muun julkisen organisaation myöntämää rahoitusta esimerkiksi silloin, kun

   (a) hallituksen, alueellisen elimen tai muun julkisen organisaation käytäntö käsittää varojen suoran siirron, esimerkiksi avustuksina, lainoina tai pääomasijoituksena, mahdollisen varojen suoran siirron yritykselle taikka yrityksen vastuiden, kuten lainatakausten, vastattavaksi ottamisen;

   (b) saatavasta, joka on hallitukselle, alueelliselle elimelle tai muulle julkiselle organisaatiolle kuuluva tulo, luovutaan tai sitä ei kanneta;

   (c) hallitus, alueellinen elin tai muu julkinen organisaatio antaa käyttöön muita kuin yleiseen infrastruktuuriin kuuluvia tavaroita tai palveluita tai ostaa tavaroita tai palveluita;

(d) hallitus, alueellinen elin tai muu julkinen organisaatio suorittaa maksuja rahoitusmekanismiin tai valtuuttaa tai ohjaa yksityisen tahon vastaamaan yhdestä tai useammasta i, ii tai iii kohdassa kuvatusta tavanomaisesti julkiselle viranomaiselle kuuluvasta tehtävästä, joka ei tosiasiassa eroa julkisten viranomaisten tavanomaisesti noudattamasta käytännöstä;

ja sitä kautta annetaan etua.

11. ’kansainvälisellä lentoliikenteellä’ lentoliikennettä useamman kuin yhden valtion alueen yli;

12. ’hinnalla’ lentoyhtiöiden ja niiden asiamiesten matkustajien, matkatavaroiden ja/tai rahdin (postia lukuun ottamatta) ilmakuljetuksesta, mukaan luettuna tarvittaessa kansainväliseen lentoliikenteeseen liittyvä pintakuljetus, veloittamia hintoja, maksuja ja niiden ehtoja;

13. ’SESAR-hankkeella’ yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan teknistä toteutusta, johon sisältyy uuden sukupolven ilmaliikenteen hallintajärjestelmien koordinoitu ja ajallisesti yhteensovitettu kehittäminen ja käyttöönotto; ja

14. ’alueella’ Marokon osalta maa-aluetta (mannermaata ja saaria), sisävesiä ja sen suvereniteettiin ja lainkäyttövaltaan kuuluvia aluemeriä sekä Euroopan yhteisön osalta maa-aluetta (mannermaata ja saaria), sisävesiä ja aluemeriä, joihin sovelletaan Euroopan yhteisön perustamissopimusta, mainitussa perustamissopimuksessa tai sen korvaavassa oikeudellisessa välineessä säädettyjen edellytysten mukaisesti. Tämän sopimuksen soveltamisella Gibraltarin lentoasemaan ei katsota olevan vaikutusta Espanjan kuningaskunnan ja Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudelliseen asemaan sen alueen suvereniteettia koskevassa riidassa, jolla tämä lentoasema sijaitsee. Tätä sopimusta ei sovelleta Gibraltarin lentoasemaan, ennen kuin Espanjan kuningaskunnan ja Yhdistyneen kuningaskunnan ulkoministerien yhteisellä julkilausumalla 2 päivänä joulukuuta 1987 sovitut järjestelyt on otettu käyttöön.

I OSASTO

TALOUDELLISET MÄÄRÄYKSET

2 artikla

Liikenneoikeudet

1. Jollei liitteessä 1 toisin määrätä, kumpikin sopimuspuoli myöntää toiselle sopimuspuolelle seuraavat oikeudet, joiden mukaisesti kyseisen sopimuspuolen lentoyhtiöt voivat harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä:

   a) oikeus lentää laskeutumatta toisen sopimuspuolen alueen yli;

   b) oikeus laskeutua toisen sopimuspuolen alueelle muussa tarkoituksessa kuin matkustajien, rahdin tai postin ottamiseksi tai jättämiseksi (ei-kaupalliset tarkoitukset);

   c) kun tarjotaan sovittua lentoliikennepalvelua määrätyllä reitillä, oikeus laskeutua toisen sopimuspuolen alueelle matkustajien, rahdin tai postin ottamiseksi tai jättämiseksi joko erikseen tai yhdessä; ja

   d) muut tässä sopimuksessa määritellyt oikeudet.

2. Tämän sopimuksen määräykset eivät missään tapauksessa oikeuta

   a) Marokon lentoyhtiöitä ottamaan minkään Euroopan yhteisön jäsenvaltion alueella matkustajia, matkatavaroita, rahtia tai postia kuljetettavaksi korvausta tai maksua vastaan johonkin toiseen kohteeseen kyseisen Euroopan yhteisön jäsenvaltion alueella, tai

   b) Euroopan yhteisön lentoyhtiötä ottamaan Marokon alueella matkustajia, matkatavaroita, rahtia tai postia korvausta tai maksua vastaan kuljetettavaksi johonkin toiseen kohteeseen Marokon alueella.

3 artikla

Lupien myöntäminen

Saatuaan toisen sopimuspuolen lentoyhtiöltä liikennelupaa koskevan hakemuksen, sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten on myönnettävä asiaankuuluva lupa mahdollisimman pienellä menettelyihin liittyvällä viiveellä edellyttäen, että

a) Marokon lentoyhtiöiden osalta

– lentoyhtiön päätoimipaikka ja tarvittaessa sääntömääräinen kotipaikka on Marokossa, ja se on saanut liikennelupansa ja kaikki muut vastaavat asiakirjat Marokon kuningaskunnan lakien mukaisesti;

– lentoyhtiö on Marokon jatkuvan ja tehokkaan lakisääteisen valvonnan alainen; ja

– lentoyhtiö on nyt ja vastaisuudessa Marokon ja/tai Marokon kansalaisten tai jäsenvaltioiden ja/tai jäsenvaltioiden kansalaisten omistuksessa ja jatkuvassa tosiasiallisessa määräysvallassa joko suoraan tai osake-enemmistön kautta;

b) Euroopan yhteisön lentoyhtiöiden osalta:

– lentoyhtiön päätoimipaikka ja tarvittaessa sääntömääräinen kotipaikka on Euroopan yhteisön jäsenvaltion alueella Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti, ja sillä on yhteisön liikennelupa; ja

– lentoyhtiö on ansiolentoluvan myöntämisestä vastaavan Euroopan yhteisön jäsenvaltion jatkuvan ja tehokkaan lakisääteisen valvonnan alainen ja asianomainen ilmailuviranomainen on selkeästi määritelty;

– lentoyhtiö on nyt ja vastaisuudessa jäsenvaltioiden ja/tai jäsenvaltioiden kansalaisten tai muiden liitteessä 5 lueteltujen valtioiden ja/tai niiden kansalaisten omistuksessa joko suoraan tai osake-enemmistön kautta;

c) lentoyhtiö täyttää ne ehdot, jotka lait ja määräykset hakemusta tai hakemuksia käsittelevän sopimuspuolen normaalisti soveltamina asettavat kansainväliselle lentoliikenteelle lupamenettelyn suhteen, sekä

d) 13 artiklan (Lentoturvallisuus) ja 14 artiklan (Lentoliikenteen turvaaminen) määräykset täytetään ja niitä sovelletaan.

4 artikla

Lupien peruuttaminen

1. Kummankin sopimuspuolen toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus peruuttaa kokonaan tai tilapäisesti toisen sopimuspuolen lentoyhtiön liikenneluvat tai rajoittaa sen toimintaa, jos

a) Marokon lentoyhtiöiden osalta

– lentoyhtiön päätoimipaikka tai sääntömääräinen kotipaikka eivät ole Marokossa eikä se ole saanut liikennelupaansa ja muita vastaavia asiakirjoja Marokon kuningaskunnan voimassa olevien lakien mukaisesti;

– lentoyhtiö ei ole Marokon jatkuvan ja tehokkaan lakisääteisen valvonnan alainen; tai

– lentoyhtiö ei ole Marokon ja/tai Marokon kansalaisten tai jäsenvaltioiden ja/tai jäsenvaltioiden kansalaisten omistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa suoraan tai osake-enemmistön kautta;

b) Euroopan yhteisön lentoyhtiöt:

– lentoyhtiön päätoimipaikka tai sääntömääräinen kotipaikka eivät ole Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisen Euroopan yhteisön jäsenvaltion alueella eikä sillä ole yhteisön liikennelupaa; lentoliikenteen harjoittaja ei ole ansiolentoluvan myöntämisestä vastaavan Euroopan yhteisön jäsenvaltion jatkuvan ja tehokkaan lakisääteisen valvonnan alainen tai toimivaltaista ilmailuviranomaista ei ole selkeästi määritelty; tai

– lentoyhtiö ei ole jäsenvaltioiden ja/tai jäsenvaltioiden kansalaisten tai muiden liitteessä 5 lueteltujen valtioiden ja/tai niiden kansalaisten omistuksessa ja tosiasiallisessa määräysvallassa joko suoraan tai osake-enemmistön kautta;

c) kyseinen lentoyhtiö ei ole noudattanut tämän sopimuksen 5 artiklassa (lakien soveltaminen) tarkoitettuja lakeja ja määräyksiä. tai

d) 13 artiklan (lentoturvallisuus) ja 14 artiklan (lentoliikenteen turvaaminen) määräyksiä ei täytetä eikä sovelleta.

2. Elleivät välittömät toimet ole tarpeen tämän artiklan 1 kohdan c ja d alakohdan määräysten rikkomisen lopettamiseksi, tällä artiklalla myönnettyjä oikeuksia voidaan käyttää vasta, kun toisen sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten kanssa on neuvoteltu.

4 a artikla

Investoinnit

Jäsenvaltion tai sen kansalaisten osake-enemmistön hallinta tai tosiasiallinen määräysvalta Marokon lentoyhtiössä tai Marokon tai sen kansalaisten osake-enemmistön hallinta tai tosiasiallinen määräysvalta Euroopan yhteisön lentoyhtiössä edellyttää tällä sopimuksella perustetun sekakomitean ennalta tekemää päätöstä.

Päätöksessä on eriteltävä ehdot, jotka liittyvät sovittujen lentoliikennepalvelujen tarjoamiseen tämän sopimuksen mukaisesti, sekä ehdot, jotka liittyvät kolmansien maiden ja sopimuspuolten välisiin lentoliikennepalveluihin.

Näihin päätöksiin ei sovelleta tämän sopimuksen 21 artiklan 9 kohdan määräyksiä.

5 artikla

Lakien soveltaminen

1. Kun sopimuspuolen lentoyhtiön ilma-alukset saapuvat toisen sopimuspuolen alueelle, ovat siellä tai poistuvat sieltä, niiden on noudatettava niitä toisen sopimuspuolen alueella voimassa olevia lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat kansainvälisessä liikenteessä olevien ilma-alusten saapumista toisen sopimuspuolen alueelle tai lähtöä sieltä sekä liikennöimistä ja lentämistä sen alueella.

2. Kun sopimuspuolen lentoyhtiön ilma-alusten matkustajat, niiden henkilöstö tai rahti saapuvat toisen sopimuspuolen alueelle, ovat siellä tai poistuvat sieltä, niiden osalta on, joko niiden omasta toimesta tai toisen toimiessa niiden puolesta, noudatettava niitä toisen sopimuspuolen alueella voimassaolevia lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat ilma-alusten matkustajien, henkilöstön tai rahdin saapumista toisen sopimuspuolen alueelle tai lähtöä sieltä (kuten maahantuloa, selvitystä, maahanmuuttoa, passeja, tulleja tai karanteenia koskevat säännökset, tai postin osalta postiasetukset).

6 artikla

Kilpailu

Tämän sopimuksen soveltamisalalla sovelletaan assosiaatiosopimuksen IV osaston II luvun (”Kilpailusäännöt ja muut taloutta koskevat määräykset”) määräyksiä, paitsi jos tähän sopimukseen sisältyy täsmällisempiä määräyksiä.

7 artikla

Tuet

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että lentoyhtiöille suunnatut valtiontuet vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua suosimalla tiettyjä yrityksiä lentoliikennepalvelujen alalla, että ne voivat vaarantaa tämän sopimuksen perustavoitteiden saavuttamisen ja että ne eivät ole avoimen ilmailualueen periaatteen mukaisia.

2. Kun arvioidaan, että tämän sopimuksen mukaisesti toimivalle lentoyhtiölle tai lentoyhtiöille on välttämätöntä myöntää julkista tukea lainmukaisen tavoitteen saavuttamiseksi, nämä tuet on suhteutettava tavoitteisiin, niiden on oltava läpinäkyviä ja ne on suunniteltava siten, että ne mahdollisimman vähän aiheuttavat haittaa toisen sopimuspuolen lentoyhtiöille. Sopimuspuoli, joka myöntää jotakin tällaista tukea, ilmoittaa välittömästi toiselle sopimuspuolelle aikomuksestaan myöntää tukea, sekä tiedot siitä, onko tuki tässä sopimuksessa määrättyjen perusteiden mukainen.

3. Jos sopimuspuoli katsoo, että toisen sopimuspuolen myöntämä tuki tai mahdollisesti sopimuspuolten ulkopuolisen valtion julkisen elimen tai valtiollisen tahon myöntämä tuki ei ole 2 kohdassa esitettyjen perusteiden mukainen, se voi pyytää, että sekakomitea kokoontuu 21 artiklan mukaisesti käsittelemään asiaa ja kehittämään asianmukaisia ratkaisumalleja perusteltuihin huolenaiheisiin.

4. Jos sekakomitea ei kykene ratkaisemaan erimielisyyttä, sopimuspuolilla on mahdollisuus soveltaa omia tukien vastaisia toimenpiteitään.

5. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita sopimuspuolten niitä lakeja ja säännöksiä, jotka koskevat olennaisen tärkeitä lentoliikennepalveluja ja julkisen palvelun velvoitteita sopimuspuolten alueilla.

8 artikla

Kaupalliset mahdollisuudet

1. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiöillä on oikeus perustaa toimistoja toisen sopimuspuolen alueelle lentoliikenteensä ja siihen liittyvien toimintojensa edistämistä ja myyntiä varten.

2. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiöillä on toisen sopimuspuolen maahantulo-, oleskelu- ja työlupiin liittyvien lakien ja määräysten mukaisesti oikeus kuljettaa toisen sopimuspuolen alueelle ja ylläpitää siellä omaa lentoliikenteen ylläpitämiseen vaadittavaa johto-, myynti-, teknistä, toiminnallista ja muuta asiantuntijahenkilökuntaa.

3. a) Sanotun rajoittamatta jäljempänä olevan b alakohdan soveltamista, kullakin lentoyhtiöllä on toisen sopimuspuolen alueella maahuolinnan osalta:

   (i) oikeus hoitaa itse oma maahuolintansa (ns. omahuolinta), tai vaihtoehtoisesti

   (ii) oikeus valita palveluntarjoaja sellaisten kilpailevien maahuolintapalveluja kokonaisuudessaan tai osittain tarjoavien yritysten joukosta, joilla on pääsy markkinoille kummankin sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti, ja jos tällaisia palveluntarjoajia on markkinoilla.

   b) Matkatavaran käsittely, asematason palvelut, polttoainehuolinta ja tietyt rahdin ja postin fyysiset käsittelytoimet lentoaseman ja ilma-aluksen välillä kuuluvat maahuolintapalvelujen luokkiin, joiden osalta edellä olevan a alakohdan i ja ii alakohtien mukaisia oikeuksia voivat rajoittaa ainoastaan lentoaseman turvallisuusnäkökohdista johtuva käytettävissä olevan tilan tai kapasiteetin puute. Jos tällaiset rajoitukset estävät omahuolinnan ja jos maahuolintapalveluja tarjoavien yritysten välillä ei ole tehokasta kilpailua, tulee maahuolintapalvelujen olla saatavissa samoilla ja yhtäläisillä perusteillä kaikille lentoyhtiöille; tällaisten palvelujen hinnat eivät saa ylittää niiden täyttä korvausta, mukaan luettuna kohtuullinen tuotto poistojen jälkeen.

4. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiö saa myydä lentokuljetuksia toisen sopimuspuolen alueella suoraan ja/tai lentoyhtiön harkinnan mukaan lentoyhtiön nimeämien myyntiedustajien tai muiden asiamiesten välityksellä. Kaikilla lentoyhtiöillä on oikeus myydä tällaisia lentokuljetuksia ja kaikilla henkilöillä on oikeus niitä ostaa alueen valuutalla tai muiden maiden vapaasti vaihdettavilla valuutoilla.

5. Kaikilla lentoyhtiöillä on oikeus vaihtaa ja vaadittaessa lähettää toisen sopimuspuolen alueelta kotimaahansa, ja ellei se ole sovellettavien lakien ja asetusten vastaista, myös haluamaansa maahan tai maihin, paikallisia tuloja. Valuutan vaihto ja lähettäminen on luvallista ilman rajoituksia tai lähetysveroa käyttäen sitä vaihtokurssia, jota sovelletaan juokseviin rahasiirtoihin ja -lähetyksiin sinä päivänä, jona lentoliikenteen harjoittaja tekee ensimmäisen lähettämistä koskevan hakemuksensa.

6. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiöillä on oikeus maksaa paikalliset kulunsa, mukaan luettuna polttoaineostot, toisen sopimuspuolen alueella paikallisessa valuutassa. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiöt voivat niin halutessaan maksaa tällaiset kustannukset toisen sopimuspuolen alueella vapaasti vaihdettavissa valuutoissa paikallisten valuuttasäännösten mukaisesti.

7. Sopimuksessa tarkoitettuja palveluja liikennöidessään tai tarjotessaan sopimuspuolten lentoyhtiöt voivat osallistua yhteisiin markkinointijärjestelyihin, kuten kiintiövarauksia koskeviin sopimuksiin tai yhteisten reittitunnusten käyttöä koskeviin järjestelyihin,

   a) sopimuspuolten lentoyhtiön tai lentoyhtiöiden kanssa; ja

   b) kolmannen maan lentoyhtiön tai lentoyhtiöiden kanssa; ja

   c) minkä tahansa pintakuljetuksia (maa- ja vesikuljetukset) tarjoavan yrityksen kanssa;

   edellyttäen, että (i) kaikilla näihin järjestelyihin osallistuvilla tahoilla on asiaankuuluvat valtuudet ja (ii) järjestelyt ovat tällaisissa järjestelyissä normaalisti sovellettavien turvallisuus- ja kilpailuvaatimusten mukaiset. Kun myydään matkustajakuljetusta, jossa eri yhtiöt käyttävät yhteisiä reittitunnuksia, ostajalle on myyntitilanteessa tai viimeistään ennen koneeseen nousua ilmoitettava, mitkä yhtiöt liikennöivät kutakin matkan osuutta.

8. (a) Kun kyse on matkustajaliikenteestä, pintakuljetusta tarjoaviin yhtiöihin ei sovelleta lentoliikennettä sääteleviä lakeja ja määräyksiä pelkästään sillä perusteella, että lentoyhtiö tarjoaa tätä pintakuljetusta omalla nimellään. Pintakuljetusten tarjoajien harkinnassa on päättää, osallistuvatko ne yhteisiin markkinajärjestelyihin. Päättäessään tietystä järjestelystä pintakuljetusten tarjoajat voivat ottaa huomioon muiden muassa kuluttajien edut, tekniset ja taloudelliset rajoitukset tai rajoitukset, jotka liittyvät tilaan ja kapasiteettiin.

(b) Sen estämättä, mitä muissa tämän sopimuksen säännöksissä määrätään, molempien sopimuspuolten lentoyhtiöiden ja epäsuorien rahtikuljetusten tarjoajien on rajoituksetta sallittava käyttää kansainvälisten lentokuljetusten yhteydessä mitä tahansa rahdin pintakuljetusta mihin tahansa kohteeseen tai mistä tahansa kohteista Marokon ja Euroopan yhteisön alueilla tai kolmansissa maissa, mukaan luettuna kuljetukset kaikille tullipalveluja tarjoaville lentoasemille ja lentoasemilta ja niillä on, soveltuvissa tapauksissa, oikeus kuljettaa tullaamatonta rahtia voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti. Lentoasemien tullipalvelujen tulee olla käytettävissä tällaista rahtia varten, kuljetetaanpa rahti pintakuljetuksena tai lentokuljetuksena. Lentoyhtiöt voivat katsoa parhaaksi suorittaa itse omat pintakuljetuksensa tai sopia niistä muiden pintakuljetusta harjoittavien yritysten kanssa, mukaan luettuina muiden lentoyhtiöiden tai lentorahtikuljetuksia epäsuorasti tarjoavien yritysten suorittamat pintakuljetukset. Tällaiset eri kuljetusmuotojen väliset rahtikuljetukset voidaan tarjota yhtenäiseen ilma- ja maakuljetuksen käsittävään kauttakulkuhintaan edellyttäen, että rahdinlähettäjiä ei harhaanjohdeta tällaisen kuljetuksen suhteen.

9 artikla

Tullit ja maksut

1. Saapuessaan kansainvälisessä liikenteessä sopimuspuolen alueelle toisen sopimuspuolen lentoyhtiöiden ilma-alukset, niiden vakiovarusteet, maalaitteet, poltto- ja voiteluaineet, tekniset kulutustarvikkeet, varaosat (mukaan luettuna moottorit), ilma-alusten varastot (mukaan luettuina, mutta ei rajoittuen, sellaiset tarvikkeet, kuten ruoka, juomat ja alkoholi, tupakka ja muut tuotteet, jotka rajoitetussa määrin on tarkoitettu myytäviksi matkustajille tai heidän kulutettavakseen lennon aikana) sekä muut tarvikkeet, jotka on tarkoitettu tai tarkoitettu käytettäväksi tai käytetty yksinomaan kansainvälisessä liikenteessä liikennöivän ilma-aluksen toimintaa tai huoltoa varten, ovat vastavuoroisuuden perusteella vapaat kaikista tuontirajoituksista, omaisuusveroista, tulleista, valmisteveroista ja muista sen kaltaisista korvauksista ja maksuista, joita (a) Euroopan yhteisö tai kansalliset tai paikalliset viranomaiset asettavat ja (b) jotka eivät perustu annettujen palvelujen kustannuksiin, edellyttäen, että nämä varusteet ja varastot pysyvät ilma-aluksessa.

2. Vastavuoroisuuden perusteella tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista veroista, tulleista ja maksuista, lukuun ottamatta annetun palvelun kustannuksiin perustuvia maksuja, ovat vapautettuja myös seuraavat:

a) ilma-alukseen kohtuullisissa rajoissa otetut sopimuspuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut ilma-aluksen varastot, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen sopimuspuolen lentoyhtiön kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöivässä ilma-aluksessa maasta ulos suuntautuvalla lennolla silloinkin, kun näitä varastoja käytetään lennettäessä sen sopimuspuolen alueen yllä tapahtuvalla matkaosuudella, jonka alueella ne on ilma-alukseen otettu,

b) sopimuspuolen alueelle tuodut maalaitteet ja varaosat (mukaan luettuina moottorit), jotka on tarkoitettu toisen sopimuspuolen lentoyhtiön kansainvälisessä liikenteessä käytettävän ilma-aluksen huoltoa tai korjausta varten,

c) sopimuspuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut poltto- ja voiteluaineet ja tekniset kulutustarvikkeet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen sopimuspuolen kansainvälistä lentoliikennettä harjoittavan yrityksen ilma-aluksessa, silloinkin kun niitä käytetään lennettäessä sen sopimuspuolen alueen yllä olevalla matkaosuudella, jonka alueella ne on ilma-alukseen otettu,

d) sopimuspuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut painotuotteet, sellaisena kuin niistä on säädetty sopimuspuolten tullilainsäädännössä, joita on otettu ilma-alukseen tarkoituksena käyttää niitä toisen sopimuspuolen lentoyhtiön kansainvälisessä lentoliikenteessä olevalla, sopimuspuolen alueelta ulossuuntautuvalla lennolla, silloinkin kun niitä käytetään lennettäessä sen sopimuspuolen alueen yllä olevalla matkaosuudella, jonka alueelta se on ilma-alukseen otettu,

e) turvallisuus- ja turvalaitteet lentoasemilla tai rahtiterminaaleilla tapahtuvaa käyttöä varten.

3. Tällä sopimuksella ei vapauteta sopimuspuolen alueellaan lentoyhtiöille toimittamaa polttoainetta veroista, tulleista, korvauksista, maksuista tai muista 1 kohdassa tarkoitettujen maksujen kaltaisista maksuista. Kun sopimuspuolen lentoyhtiöt saapuvat toisen sopimuspuolen alueelle, ovat siellä tai poistuvat sieltä, niiden on noudatettava tämän toisen sopimuspuolen niitä lakeja ja määräyksiä, jotka liittyvät lentokonepolttoaineen myyntiin, toimittamiseen ja käyttöön.

4. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tarvikkeita ja varastoja voidaan edellyttää pidettävän asiaankuuluvien viranomaisten valvonnassa.

5. Tässä artiklassa tarkoitettuja vapautuksia on sovellettava myös silloin, kun sopimuspuolen lentoyhtiöt ovat tehneet sopimuksen toisen lentoyhtiön kanssa, jolle toinen sopimuspuoli on myöntänyt vastaavat vapautukset, tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tarvikkeiden lainaamisesta tai siirtämisestä toisen sopimuspuolen alueella.

6. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä kumpaakaan sopimuspuolta määräämästä veroja tai maksuja tavaroille, jotka on myyty muuhun tarkoitukseen kuin matkustajien kulutettavaksi ilma-aluksessa liikennöitäessä niiden alueella kahden sellaisen kohteen välillä, joissa lentokoneeseen nouseminen tai siitä poistuminen on sallittua.

10 artikla

Liikennemaksut

1. Sopimuspuoli ei saa asettaa tai sallia asetettavan toisen sopimuspuolen lentoyhtiöille liikennemaksuja, jotka ylittävät sen omille samanlaisia kansainvälisiä lentoliikennepalveluja tarjoaville lentoyhtiöille asetetut liikennemaksut.

2. Maksujen korottamisen tai uusien maksujen käyttöönoton pitäisi tapahtua vasta toimivaltaisten laskutusviranomaisten ja sopimuspuolten lentoyhtiöiden riittävän keskinäisen kuulemisen jälkeen. Kaikista liikennemaksujen muuttamista koskevista ehdotuksista on kohtuullisessa ajassa ilmoitettava veloitettavien palvelujen käyttäjille, jotta näillä on mahdollisuus ilmaista kantansa ennen muutosten tekemistä. Sopimuspuolten on lisäksi edistettävä sellaisten tietojen vaihtoa, jota saatetaan tarvita tarkan arvion tekemiseksi siitä, että maksut ovat kohtuullisia, oikeutettuja ja oikeasuhtaisia tässä artiklassa tarkoitetulla tavalla.

11 artikla

Hinnoittelu

Tämän sopimuksen mukaisten lentoliikennepalvelujen hinnat on voitava määrätä vapaasti, eikä niitä tarvitse toimittaa hyväksyttäväksi, mutta niistä voidaan pyytää ilmoittamaan pelkästään tiedotustarkoituksessa. Kokonaan Euroopan yhteisön alueella tapahtuvista kuljetuksista veloitettaviin hintoihin sovelletaan Euroopan yhteisön lakia.

12 artikla

Tilastot

Sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava toisen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille näiden pyynnöstä tiedot ja tilastot, jotka koskevat sellaisten lentoyhtiöiden tarjoamien, toisen sopimuspuolen alueelle tai sieltä pois suuntautuvien sovittujen lentoliikennepalvelujen mukaista liikennettä, joille ensin mainittu sopimuspuoli on myöntänyt liikenneluvan, samassa muodossa kuin liikenneluvan saaneet lentoyhtiöt ovat nämä tiedot ja tilastot laatineet ja toimittaneet ne omille kansallisille viranomaisilleen. Kaikista muista liikenteen harjoittamiseen liittyvistä tilastotiedoista, joita sopimuspuolen toimivaltaiset viranomaiset saattavat pyytää toisen sopimuspuolen viranomaisilta, on neuvoteltava sekakomiteassa kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä.

II OSASTO

SÄÄNTELY-YHTEISTYÖ

13 artikla

Lentoturvallisuus

1. Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä 6 olevassa A kohdassa määriteltyä Euroopan yhteisön lentoturvallisuuslainsäädäntöä jäljempänä esitetyin ehdoin.

2. Sopimuspuolten on varmistettava, että sellaisille sopimuspuolen rekisteröimille ilma-aluksille, joiden osalta epäillään, että ne eivät ole yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen kansainvälisten lentoturvallisuusmääräysten mukaisia, ja jotka laskeutuvat toisen sopimuspuolen alueella oleville kansainvälisen lentoliikenteen käytössä oleville lentoasemille, suoritetaan tämän toisen sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten toimesta asematasotarkastuksia sekä sisällä aluksessa että sen ulkopuolella aluksen ja sen miehistön asiakirjojen asianmukaisuuden varmistamiseksi ja ilma-aluksen ja sen laitteiston silmämääräisesti havaittavan kunnon toteamiseksi.

3. Sopimuspuolet voivat milloin tahansa pyytää neuvonpitoa toisen sopimuspuolen soveltamista turvallisuusmääräyksistä.

4. Minkään tässä sopimuksessa ei voi katsoa rajoittavan sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten valtuuksia ryhtyä asiaankuuluviin ja välittömiin toimenpiteisiin heidän havaitessaan, että ilma-alus, tuote tai toiminta

   a) ei ole yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen vähimmäismääräysten tai liitteessä 6 olevassa A kohdassa määritellyn lainsäädännön mukainen, tai

   b) herättää 2 kohdassa tarkoitetussa tarkastuksessa tehtyjen huomioiden perusteella epäilyjä siitä, että ilma-alus tai sen toiminta eivät ole yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen vähimmäismääräysten tai liitteessä 6 olevassa A kohdassa määritellyn lainsäädännön mukainen, riippuen siitä, kumpaa sovelletaan, tai

   c) herättää epäilyjä siitä, että yleissopimuksen mukaisesti vahvistettuja vähimmäismääräyksiä tai liitteessä 6 olevassa A kohdassa määriteltyä lainsäädäntöä, riippuen siitä, kumpaa sovelletaan, ei noudateta tai valvota tehokkaasti.

5. Ryhtyessään toimenpiteisiin 4 kohdan mukaisesti sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten on viipymättä ilmoitettava siitä toisen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille ja esitettävä perustelut näille toimille.

6. Jos 4 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä jatketaan siitä huolimatta, että ne eivät ole enää perusteltuja, kumpi tahansa sopimuspuoli voi saattaa asian sekakomitean käsiteltäväksi.

7. Tässä artiklassa ”toimivaltaisilla viranomaisilla” tarkoitetaan liitteessä 3 määriteltyjä valtion virastoja tai yksiköitä. Jos valtion lainsäädäntöön tehdään toimivaltaisten viranomaisten asemaan vaikuttavia muutoksia, kyseisen sopimuspuolen on ilmoitettava niistä toiselle sopimuspuolelle.

14 artikla

Lentoliikenteen turvaaminen

1. Koska siviili-ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön turvallisuuden varmistaminen on kansainvälisten lentoliikennepalvelujen tarjoamisen ehdoton edellytys, sopimuspuolet vahvistavat toisiaan koskevat velvoitteensa, joiden mukaan ne turvaavat siviili-ilmailun laittomilta toimilta (ja erityisesti velvoitteensa, jotka perustuvat Chicagon yleissopimukseen, Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettuun rikoksia ja eräitä muita tekoja ilma-aluksissa koskevaan yleissopimukseen, Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1970 allekirjoitettuun ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen, Montrealissa 23 päivänä syyskuuta 1971 allekirjoitettuun siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen, Montrealissa 24 päivänä helmikuuta 1988 allekirjoitettuun kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskevaan lisäpöytäkirjaan ja Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 allekirjoitettuun yleissopimukseen muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten).

2. Sopimuspuolet antavat pyynnöstä toisilleen kaikkea tarpeellista apua, jolla pyritään torjumaan siviili-ilma-alusten laiton haltuunotto ja muut laittomat toimet, jotka vaarantavat tällaisten ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön, lentoasemien ja lennonvarmistuksen turvallisuuden, sekä apua, jolla pyritään torjumaan kaikkia muita siviili-ilmailua uhkaavia vaaratekijöitä.

3. Sopimuspuolten on keskinäisissä suhteissaan toimittava lentoliikenteen turvaamiseen liittyvien normien ja, siinä määrin kuin sopimuspuolet niitä soveltavat, Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön vahvistamien ja Chicagon yleissopimuksen liitteiksi määriteltyjen suositusten mukaisesti siinä määrin, kuin näitä lentoliikenteen turvaamiseen liittyviä määräyksiä voidaan soveltaa sopimuspuoliin. Sopimuspuolten tulee vaatia, että niiden rekisterissä olevia ilma-aluksia käyttävät lentoyhtiöt sekä sellaiset lentoyhtiöt, joiden harjoittaman liiketoiminnan pääpaikka tai vakinainen kotipaikka on sopimuspuolen alueella, ja sopimuspuolen alueella olevia lentoasemia ylläpitävät liiketoiminnan harjoittajat toimivat näiden lentoliikenteen turvaamista koskevien määräysten mukaisesti.

4. Sopimuspuolten on taattava, että niiden alueella toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä ilma-alusten suojelemiseksi sekä matkustajien ja heidän käsimatkatavaroidensa tarkastamiseksi ja asiaankuuluvien tarkastusten suorittamiseksi miehistön ja rahdin (kirjatut matkatavarat mukaan luettuna) osalta sekä ilma-aluksen varastojen tarkastamiseksi ennen ilma-alukseen nousemista tai sen lastaamista sekä näiden tapahtumien aikana. Sopimuspuolet suostuvat siihen, että niiden lentoyhtiöiden edellytetään mahdollisesti noudattavan 3 kohdassa tarkoitettuja toisen sopimuspuolen soveltamia lentoliikenteen turvaamiseen liittyviä määräyksiä ilma-aluksen saapuessa kyseisen toisen sopimuspuolen alueelle, ollessa siellä tai lähtiessä sieltä. Kummankin sopimuspuolen on myös reagoitava myönteisesti kaikkiin toisen sopimuspuolen pyyntöihin, jotka koskevat erityisen uhan torjumiseen liittyvien kohtuullisten erityisturvatoimien toteuttamista.

5. Kun siviili-ilma-alukseen kohdistuu tai sitä uhkaa laiton haltuunotto tai ilma-aluksen turvallisuutta, sen matkustajia tai miehistöä, lentoasemia tai lennonvarmistuslaitteita kohtaan tapahtuu muu laiton teko, sopimuspuolten on avustettava toisiaan helpottamalla yhteyksiä ja toteuttamalla muita asianmukaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on nopeasti ja turvallisesti saattaa päätökseen tällainen tapaus tai sen uhka.

6. Kun sopimuspuolella on riittäviä syitä uskoa, että toinen sopimuspuoli on poikennut tässä artiklassa tarkoitetuista lentoliikenteen turvaamista koskevista määräyksistä, sopimuspuoli voi pyytää välittömiä neuvotteluja toisen sopimuspuolen kanssa.

7. Sanotun rajoittamatta tämän sopimuksen 4 artiklan (Liikenneluvan peruuttaminen) soveltamista, todetaan, että ellei tyydyttävään sopimukseen päästä viidentoista (15) päivän kuluessa tällaisen pyynnön esittämisestä, sopimuspuolella on oikeus kieltäytyä myöntämästä toisen sopimuspuolen lentoyhtiön tai lentoyhtiöiden liikennelupia tai teknisiä lupia, peruuttaa ne, rajoittaa niiden soveltamista tai asettaa niille ehtoja.

8. Välittömän ja poikkeuslaatuisen vaaratilanteen uhatessa sopimuspuoli voi ryhtyä väliaikaisiin toimenpiteisiin ennen kuin viisitoista (15) päivää on kulunut.

9. Kaikkien 7 kohdan nojalla sovellettavien toimenpiteiden toteuttaminen on keskeytettävä, kun toinen sopimuspuoli noudattaa tässä artiklassa tarkoitettuja määräyksiä.

15 artikla

Ilmaliikenteen hallinta

1. Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä 6 olevassa B kohdassa määriteltyä lainsäädäntöä jäljempänä esitetyin ehdoin.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään mahdollisimman tiivistä yhteistyötä ilmaliikenteen hallinnan alalla yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan laajentamiseksi Marokkoon, jotta voitaisiin parantaa nykyisiä turvallisuusmääräyksiä ja lentoliikennettä koskevien normien yleistä tehokkuutta sekä optimoida kapasiteetin käyttö ja minimoida viivästykset.

3. Helpottaakseen yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevan lainsäädännön soveltamista alueellaan

a) Marokon on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet ilmaliikenteen hallintaan liittyvien institutionaalisten rakenteidensa mukauttamiseksi yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan, erityisesti perustamalla asiaankuuluvat kansalliset valvontaelimet, jotka ovat vähintään toiminnallisesti riippumattomia ilmaliikenteen hallintapalvelujen tarjoajista, ja

b) Euroopan yhteisön on otettava Marokko mukaan soveltuviin yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan liittyviin, lennonvarmistuspalveluja, ilmatilaa ja yhteentoimivuutta koskeviin toiminnallisiin aloitteisiin, erityisesti huomioimalla aikaisessa vaiheessa Marokon toimet toiminnallisten ilmatilan lohkojen perustamiseksi tai koordinoimalla SESAR-hanketta asiaankuuluvalla tavalla.

16 artikla

Ympäristö

1. Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä 6 olevassa C kohdassa määriteltyä lentoliikenteeseen liittyvää lainsäädäntöä jäljempänä esitetyin ehdoin.

2. Minkään tässä sopimuksessa ei voi katsoa rajoittavan sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten valtuuksia ryhtyä kaikkiin asiaankuuluviin toimenpiteisiin sopimuksen mukaisesti harjoitetun kansainvälisen lentoliikenteen ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi tai niiden käsittelemiseksi muulla tavoin, edellyttäen, että näitä toimenpiteitä sovelletaan kansallisuudesta riippumatta.

17 artikla

Kuluttajansuoja

Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä 6 olevassa D kohdassa määriteltyä lentoliikenteeseen liittyvää lainsäädäntöä.

18 artikla

Tietokonepohjaiset paikanvarausjärjestelmät

Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä 6 olevassa E kohdassa määriteltyä lentoliikenteeseen liittyvää lainsäädäntöä.

19 artikla

Sosiaaliset näkökohdat

Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä 6 olevassa F kohdassa määriteltyä lentoliikenteeseen liittyvää lainsäädäntöä.

III OSASTO

INSTITUTIONAALISET JÄRJESTELYT

20 artikla

Tulkinta ja soveltaminen

1. Sopimuspuolten on toteutettava kaikki aiheelliset yleiset tai erityiset toimenpiteet tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi, ja niiden on pidättäydyttävä kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen.

2. Sopimuspuolet ovat omalla alueellaan vastuussa sopimuksen sekä liitteessä 6 lueteltujen lentoliikennettä koskevien asetusten ja direktiivien asianmukaisesta täytäntöönpanosta.

3. Kumpikin sopimuspuoli antaa toiselle sopimuspuolelle kaikki tarvittavat tiedot ja kaiken tarvittavan avun, jos kyseinen toinen sopimuspuoli suorittaa mahdollisia rikkomuksia koskevia tutkimuksia sille tämän sopimuksen nojalla kuuluvan toimivallan mukaisesti.

4. Aina kun sopimuspuolet toimivat niille tämän sopimuksen nojalla kuuluvan toimivallan mukaisesti asioissa, jotka ovat toisen sopimuspuolen kannalta merkityksellisiä ja jotka koskevat toisen sopimuspuolen viranomaisia tai sen yrityksiä, tämän toisen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille tiedotetaan asiasta ja niille annetaan mahdollisuus esittää huomautuksia ennen lopullisen päätöksen tekemistä.

21 artikla

Sekakomitea

1. Perustetaan sopimuspuolten edustajista muodostuva komitea (jäljempänä ’sekakomitea’), joka vastaa tämän sopimuksen hallinnoinnista ja huolehtii sen asianmukaisesta täytäntöönpanosta. Tätä varten sekakomitea antaa suosituksia ja tekee päätöksiä tässä sopimuksessa määrätyissä asioissa.

2. Sopimuspuolet tekevät päätökset sekakomiteassa yhdessä ja ne sitovat molempia sopimuspuolia. Sopimuspuolet panevat päätökset täytäntöön omien sääntöjensä mukaisesti.

3. Sekakomitea kokoontuu tarpeen mukaan ja vähintään kerran vuodessa. Kumpikin sopimuspuoli voi pyytää kokouksen koolle kutsumista.

4. Sopimuspuoli voi myös pyytää sekakomitean koollekutsumista tämän sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi. Tällainen kokous on järjestettävä mahdollisimman pian, mutta viimeistään kahden (2) kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä, ellei muusta ole sovittu.

5. Sopimuksen moitteettoman täytäntöönpanon varmistamiseksi sopimuspuolet vaihtavat tietoja ja neuvottelevat sekakomiteassa kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä.

6. Komitea vahvistaa päätöksellä oman työjärjestyksensä.

7. Jos jompikumpi sopimuspuoli katsoo, että toinen sopimuspuoli ei ole pannut sekakomitean päätöstä asianmukaisesti täytäntöön, ensin mainittu voi pyytää, että asiaa käsitellään sekakomiteassa. Jos sekakomitea ei pääse asiassa ratkaisuun kahden (2) kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun asia on annettu sen käsiteltäväksi, pyynnön esittänyt sopimuspuoli voi toteuttaa 23 artiklan mukaisia tilapäisiä suojatoimenpiteitä.

8. Sekakomitean päätöksissä mainitaan päivämäärä, johon mennessä sopimuspuolten on pantava se täytäntöön, sekä muut taloudellisille toimijoille mahdollisesti merkitykselliset tiedot.

9. Jos sekakomitea ei tee päätöstä asiasta kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä, kun asia on annettu sen käsiteltäväksi, sopimuspuolet voivat toteuttaa 23 artiklan mukaisia tilapäisiä suojatoimenpiteitä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan soveltamista.

10. Sekakomiteassa käsitellään kysymyksiä, jotka liittyvät sopimuspuolten lentoyhtiöiden osake-enemmistön hallintaan vaikuttaviin kahdenvälisiin investointeihin tai muutoksiin lentoyhtiöiden tosiasiallisessa määräysvallassa.

11. Sekakomitean on tehtävä yhteistyötä erityisesti

(a) edistämällä asiantuntijatason tietojenvaihtoa, joka liittyy uusiin lainsäädäntöaloitteisiin ja lainsäädännön muuttumiseen, mukaan luettuna lentoturvallisuus ja lentoliikenteen turvaaminen, ympäristö, ilmailualan infrastruktuuri (mukaan luettuna lähtö- ja saapumisajat) ja kuluttajansuoja;

(b) selvittämällä säännöllisesti sopimuksen täytäntöönpanon aiheuttamia sosiaalisia vaikutuksia erityisesti työllisyyteen ja kehittämällä asianmukaisia toimintamalleja perusteltuihin huolenaiheisiin;

(c) käsittelemällä mahdollisia kohteita, joiden osalta sopimusta voidaan edelleen kehittää, mukaan luettuna sopimuksen muutoksia koskevien suositusten tekeminen;

22 artikla

Erimielisyyksien ratkaiseminen ja välimiesmenettely

1. Sopimuspuolet voivat antaa sekakomitean käsiteltäväksi kaikki erimielisyydet, jotka liittyvät tämän sopimuksen tulkitsemiseen ja joita ei ole kyetty ratkaisemaan 21 artiklan mukaisesti. Tämän artiklan soveltamiseksi assosiaatiosopimuksella perustettu assosiaationeuvosto toimii sekakomiteana

2. Sekakomitea voi ratkaista erimielisyyden päätöksellään.

3. Sopimuspuolet ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin 2 kohdassa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanemiseksi.

4. Jos erimielisyyttä ei kyetä ratkaisemaan 2 kohdan mukaisesti, kiista annetaan jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä kolmijäsenisen välityspaneelin käsiteltäväksi seuraavien menettelyjen mukaisesti:

   a) molemmat sopimuspuolet nimeävät välimiehen kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa siitä, kun välitystuomioistuin on vastaanottanut ilmoituksen välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä, jonka toinen sopimuspuoli on lähettänyt diplomaattiteitse. Kolmas välimies on nimitettävä seuraavien kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa. Jos toinen sopimuspuolista ei ole nimennyt välimiestä sovitun ajan kuluessa, tai jos kolmatta välimiestä ei nimetä sovitun ajan kuluessa, kumpi tahansa sopimuspuoli voi pyytää Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston puheenjohtajaa nimittämään tarpeen mukaan joko välimiehen tai välimiehet;

   b) edellä olevan a alakohdan mukaisesti nimetyn kolmannen välimiehen tulisi olla kolmannen maan kansalainen ja hänen pitäisi toimia välitystuomioistuimen puheenjohtajana.

   c) välitystuomioistuin sopii omasta työjärjestyksestään; ja

   d) siihen asti, kunnes välitystuomioistuin on tehnyt lopullisen päätöksensä, välitysmenettelyyn liittyvät kustannukset jaetaan tasapuolisesti sopimuspuolten kesken.

5. Kaikki välitystuomioistuimen väliaikaiset ja lopulliset päätökset ovat sopimuspuolia sitovia.

6. Jos sopimuspuoli ei noudata välitystuomioistuimen tämän artiklan mukaisesti tekemää päätöstä kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa mainitun päätöksen tiedoksiantamisesta, toinen sopimuspuoli voi kyseisen laiminlyönnin koko keston ajaksi peruuttaa kokonaan tai tilapäisesti tämän sopimuksen nojalla sopimusta rikkovalle sopimuspuolelle myönnetyt edut tai rajoittaa niitä.

23 artikla

Suojatoimenpiteet

1. Sopimuspuolet toteuttavat kaikki yleiset ja erityiset toimenpiteet, jotka ovat tarpeen niiden tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi. Ne huolehtivat, että tässä sopimuksessa määrätyt tavoitteet saavutetaan.

2. Jos sopimuspuoli on toisen sopimuspuolen mielestä jättänyt täyttämättä tämän sopimuksen mukaisen velvollisuuden, se voi ryhtyä asiaankuuluviin toimenpiteisiin. Suojatoimenpiteiden soveltamisala ja kesto on rajoitettava siihen, mikä on ehdottomasti tarpeen tilanteen korjaamiseksi tai tämän sopimuksen ylläpitämiseksi. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä tämän sopimuksen toteutumiselle.

3. Sopimuspuolen, joka harkitsee suojatoimenpiteiden toteuttamista, on ilmoitettava asiasta sekakomitean välityksellä muille sopimuspuolille sekä annettava kaikki olennaiset tiedot asiasta.

4. Sopimuspuolten on aloitettava välittömästi neuvottelut sekakomiteassa yleisesti hyväksyttävissä olevan ratkaisun löytämiseksi.

5. Asianomainen sopimuspuoli saa toteuttaa suojatoimenpiteitä vasta yhden (1) kuukauden kuluttua 1 kohdan mukaisen ilmoituksen päivämäärästä, jollei 2 kohdan mukaista neuvottelumenettelyä ole saatu päätökseen ennen mainittua määräaikaa, tämän kuitenkaan rajoittamatta 3 artiklan d kohdan, 4 artiklan d kohdan ja 13 ja 14 artiklan soveltamista.

6. Asianomaisen sopimuspuolen on viipymättä ilmoitettava toteutetuista toimenpiteistä sekakomitealle sekä annettava kaikki olennaiset tiedot asiasta.

7. Kaikki tämän artiklan mukaisesti toteutetut toimenpiteet keskeytetään heti, kun rikkomukseen syyllistynyt sopimuspuoli täyttää tämän sopimuksen vaatimukset.

24 artikla

Sopimuksen maantieteellinen laajentaminen

Vaikka sopimuspuolet tiedostavat tämän sopimuksen kahdenvälisen luonteen, ne ymmärtävät, että se on osa Euro–Välimeri-kumppanuuden muodostamaa kokonaisuutta, joka hahmoteltiin 28 päivänä marraskuuta 1995 annetussa Barcelonan julistuksessa Sopimuspuolet sitoutuvat jatkuvaan vuoropuheluun, jolla pyritään varmistamaan yhdenmukaisuus tämän sopimuksen ja Barcelonan prosessin välillä ja erityisesti huomioimaan mahdollisuudet sopia yhteisistä muutoksista vastaavankaltaisiin lentoliikennesopimuksiin.

25 artikla

Suhde muihin sopimuksiin

1. Tämän sopimuksen määräykset korvaavat Marokon ja jäsenvaltioiden välisten kahdenvälisten lentoliikennesopimusten voimassa olevat määräykset. Näihin kahdenvälisiin sopimuksiin perustuvien voimassa olevien liikenneoikeuksien käyttämistä, jotka eivät kuulu tämän sopimuksen soveltamisalaan, voidaan kuitenkin jatkaa sillä edellytyksellä, ettei Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja niiden kansalaisten välillä esiinny syrjintää.

2. Jos sopimuspuolet liittyvät johonkin monenkeskiseen sopimukseen tai hyväksyvät Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön tai jonkin muun kansainvälisen järjestön hyväksymän päätöksen, joka koskee tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä, niiden on otettava asia esille sekakomiteassa sen selvittämiseksi, olisiko tätä sopimusta tarkistettava tällaisten muutosten huomioon ottamiseksi.

3. Tämän sopimuksen soveltaminen ei rajoita kummankaan sopimuspuolen päätöksiä, joita tehdään Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön tulevaisuudessa mahdollisesti tekemien suositusten täytäntöönpanemiseksi. Sopimuspuolet eivät lainaa tätä sopimusta tai mitään osaa siitä perusteena Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä esiin tuotaville vastustaville näkemyksille, jotka koskevat vaihtoehtoisia toimintatapoja tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

26 artikla

Muutokset

1. Jos jompikumpi sopimuspuoli haluaa tarkistaa tämän sopimuksen määräyksiä, se ilmoittaa asiasta sekakomitealle. Tähän sopimukseen sovitut muutokset tulevat voimaan, kun molempien sopimuspuolten sisäiset menettelyt on saatu päätökseen.

2. Sekakomitea voi toisen sopimuspuolen ehdotuksesta ja tämän artiklan mukaisesti päättää muuttaa tämän sopimuksen liitteitä.

3. Tällä sopimuksella ei rajoiteta sopimuspuolten oikeutta antaa yksipuolisesti uutta lainsäädäntöä tai muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöään lentoliikenteen alalla tai siihen liittyvällä liitteessä 6 mainitulla alalla, edellyttäen, että tämä tapahtuu syrjimättömyyden periaatetta ja tämän sopimuksen määräyksiä noudattaen.

4. Kun sopimuspuoli laatii uutta lainsäädäntöä, sen on ilmoitettava tästä toiselle sopimuspuolelle ja kuultava sitä tiiviisti. Toisen sopimuspuolen pyynnöstä asiasta voidaan keskustella alustavasti sekakomiteassa.

5. Jos sopimuspuoli on antanut uutta lainsäädäntöä tai hyväksynyt muutoksen lainsäädäntöönsä lentoliikenteen alalla tai siihen liittyvällä liitteessä 6 mainitulla alalla, sen on ilmoitettava asiasta toiselle sopimuspuolelle viimeistään kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua lainsäädännön antamisesta. Kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä sekakomitea järjestää tämän jälkeen kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa näkemysten vaihdon tällaisen uuden lainsäädännön tai muutoksen mahdollisista vaikutuksista sopimuksen asianmukaiseen toteutumiseen.

6. Sekakomitea

a) tekee päätöksen, jolla tarkistetaan tämän sopimuksen liite 6 siten, että siihen sisällytetään, tarvittaessa vastavuoroisuutta noudattaen, kyseinen uusi lainsäädäntö tai muutos,

b) tekee päätöksen, jolla kyseinen lainsäädäntö tai siihen tehty muutos katsotaan tämän sopimuksen mukaisiksi, tai

c) päättää muista kohtuullisessa ajassa toteutettavista toimenpiteistä, joilla varmistetaan tämän sopimuksen asianmukainen toteutuminen.

27 artikla

Voimassaolon päättyminen

1. Tämä sopimus tehdään määräämättömäksi ajaksi.

2. Kumpikin sopimuspuoli voi milloin tahansa ilmoittaa kirjallisesti diplomaattiteitse toiselle sopimuspuolelle päätöksestään irtisanoa tämä sopimus. Tällainen ilmoitus on toimitettava samanaikaisesti Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle. Tämän sopimuksen voimassaolo lakkaa kahdentoista (12) kuukauden kuluttua siitä, kun toinen sopimuspuoli on vastaanottanut sopimuksen irtisanomista koskevan ilmoituksen, jollei irtisanomisilmoitusta peruuteta ennen mainitun määräajan päättymistä.

3. Tämän sopimuksen voimassaolo lakkaa tai se keskeytetään, jos assosiaatiosopimuksen voimassaolo lakkaa tai se keskeytetään.

28 artikla

Rekisteröinti ICAO:ssa

Tämä sopimus ja sen muutokset rekisteröidään Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä (ICAO).

29 artikla

Voimaantulo

Sopimusta sovelletaan väliaikaisesti sen allekirjoittamispäivästä, ja se tulee voimaan sen jälkeen, kun molemmat sopimuspuolet ovat saattaneet päätökseen sopimuksen voimaan saattamisen edellyttämät sisäiset menettelyt.

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tämä sopimus on tehty […]ssa […] päivänä […]kuuta [200…] [kahtena kappaleena] arabian ja […] kielellä jokaisen tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen.

MAROKON KUNINGASKUNNAN PUOLESTA

EUROOPAN YHTEISÖN PUOLESTA

LIITE I

Sovitut lentoliikennepalvelut ja määrätyt reitit

1. Tähän liitteeseen sovelletaan tämän sopimuksen liitteessä 4 määrättyjä siirtymäjärjestelyjä.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen lentoyhtiöille oikeuden tarjota lentoliikennepalveluja seuraavilla reiteillä:

   a) Euroopan yhteisön lentoyhtiöt:

   Euroopan yhteisössä sijaitsevat kohteet – yksi tai useampi Marokossa sijaitseva kohde – Marokon ulkopuolella sijaitsevat kohteet,

   b) Marokon lentoyhtiöt:

   Marokossa sijaitsevat kohteet – yksi tai useampi Euroopan yhteisössä sijaitseva kohde.

3. Marokon lentoyhtiöt saavat käyttää tämän sopimuksen 2 artiklan mukaisia liikenneoikeuksiaan useamman kuin yhden yhteisön alueella sijaitsevan kohteen välillä, kunhan reitin lähtö- tai päätepiste sijaitsee Marokon alueella.

   Yhteisön lentoyhtiöt saavat käyttää tämän sopimuksen 2 artiklan mukaisia liikenneoikeuksiaan Marokon ja sen ulkopuolella sijaitsevien kohteiden välillä, kunhan reitin lähtö- tai päätepiste sijaitsee yhteisön alueella ja – matkustajaliikennepalvelujen osalta – kyseiset Marokon ulkopuoliset kohteet sijaitsevat Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvissa maissa.

   Euroopan yhteisön lentoyhtiöt saavat Marokkoon suuntautuvissa edestakaisissa lentoliikennepalveluissa lentää saman palvelun puitteissa useampaan kuin yhteen kohteeseen (monikohdelennot) ja käyttää näiden kohteiden välillä välilaskuoikeuttaan.

   Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvat: Algeria, Armenia, Azerbaidžan, Egypti, Georgia, Israel, Jordania, Libanon, Libya, Moldavia, Marokko, palestiinalaishallinto, Syyria, Tunisia, Ukraina ja Valko-Venäjä. Naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvissa maissa sijaitsevia kohteita voidaan käyttää myös välilaskupaikkoina.

4. Edellä tarkoitetuilla reiteillä voidaan liikennöidä kumpaankin suuntaan. Lentoyhtiö voi jättää pois minkä tahansa tällaisella reitillä olevan kohteen, välilaskupaikan tai sopimuspuolten ulkopuolella sijaitsevan kohteen, kunhan reitin lähtö- tai päätepiste sijaitsee Marokon lentoyhtiöiden osalta Marokon alueella tai Euroopan yhteisön lentoyhtiöiden osalta Euroopan yhteisön jäsenvaltion alueella.

5. Kummankin sopimuspuolen on sallittava, että lentoyhtiöt määrittelevät tarjoamansa kansainvälisen lentoliikenteen tiheyden ja määrän markkinoilla vallitsevien kaupallisten näkökohtien perusteella. Tämän oikeuden mukaisesti kumpikaan sopimuspuoli ei saa yksipuolisesti rajoittaa liikenteen määrää, tiheyttä tai palvelun säännöllisyyttä taikka toisen sopimuspuolen lentoyhtiöiden käyttämien ilma-alusten tyyppiä tai tyyppejä muista kuin tullitoimintaan, teknisiin näkökohtiin, liikenteen toimivuuteen, ympäristönäkökohtiin tai terveyden suojeluun liittyvistä syistä.

6. Lentoyhtiöt voivat harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä niin, että niiden oikeutta vaihtaa käytettyjen ilma-alusten tyyppiä missä tahansa reittien kohteessa ei rajoiteta.

7. Tilanteet, joissa marokkolainen lentoyhtiö vuokraa kolmannen maan lentoyhtiön ilma-alusta miehistöineen (ns. wet-leasing) tai joissa Euroopan yhteisön lentoyhtiö vuokraa muun kuin liitteessä 5 mainitun kolmannen maan lentoyhtiön ilma-alusta miehistöineen harjoittaakseen tämän sopimuksen mukaisia oikeuksiaan, on pidettävä poikkeusratkaisuina tai niillä on vastattava vain tilapäistarpeisiin. Tällaiseen ratkaisuun on aina saatava ennalta hyväksyntä kalustoa vuokralle ottavan lentoyhtiön liikenneluvan myöntäneeltä viranomaiselta, ja siitä on ilmoitettava toisen sopimuspuolen toimivaltaiselle viranomaiselle.

LIITE II

Marokon ja Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden kahdenväliset sopimukset

Kuten tämän sopimuksen 25 artiklassa määrätään, seuraavien Marokon ja jäsenvaltioiden välisten kahdenvälisten lentoliikennesopimusten asianmukaiset määräykset korvataan tällä sopimuksella:

– **Belgian kuningaskunnan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 20 päivänä tammikuuta 1958,

sellaisena kuin se on täydennettynä 20 päivänä tammikuuta 1958 päivätyllä noottienvaihdolla sekä

sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Rabatissa 11 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyllä yhteisymmärryspöytäkirjalla;

– **Tšekkoslovakian sosialistisen tasavallan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen** välinen Rabatissa 8 päivänä toukokuuta 1961 tehty lentoliikennesopimus, jonka osalta Tšekin tasavalta on ilmoittanut, että se katsoo sopimuksen määräysten sitovan itseään;

– **Tanskan kuningaskunnan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 14 päivänä marraskuuta 1977,

sellaisena kuin se on täydennettynä 14 päivänä marraskuuta 1977 päivätyllä noottienvaihdolla;

– **Saksan liittotasavallan ja Marokon kuningaskunnan** välinen lentoliikennesopimus, tehty Bonnissa 12 päivänä lokakuuta 1961,

sellaisena kuin se on muutettuna Bonnissa 12 päivänä joulukuuta 1991 tehdyllä yhteisymmärryspöytäkirjalla,

muutettuna 9 päivänä huhtikuuta 1977 ja 16 päivänä helmikuuta 1998 päivätyllä noottienvaihdolla sekä

viimeksi muutettuna Rabatissa 15 päivänä heinäkuuta 1998 tehdyllä yhteisymmärryspöytäkirjalla;

– **Helleenien tasavallan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Ateenassa 6 päivänä lokakuuta 1998,

luettava yhdessä Ateenassa 6 päivänä lokakuuta 1998 tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan kanssa;

– **Espanjan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Madridissa 7 päivänä heinäkuuta 1970,

sellaisena kuin se on täydennettynä 12 päivänä elokuuta 2003 ja 25 päivänä elokuuta 2003 päivätyllä kirjeenvaihdolla;

– **Ranskan tasavallan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 25 päivänä lokakuuta 1957,

sellaisena kuin se on muutettuna 22 päivänä maaliskuuta 1961 päivätyllä kirjeenvaihdolla,

muutettuna 2 ja 5 päivänä joulukuuta 1968 päivätyllä yhteisesti hyväksytyllä pöytäkirjalla,

muutettuna 17–18 päivänä toukokuuta 1976 päivätyllä neuvottelumuistiolla,

muutettuna 15 päivänä maaliskuuta 1977 päivätyllä neuvottelumuistiolla sekä

viimeksi muutettuna 22–23 päivänä maaliskuuta 1984 päivätyllä neuvottelumuistiolla ja 14 päivänä maaliskuuta 1984 päivätyllä kirjeenvaihdolla;

– **Italian tasavallan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Roomassa 8 päivänä heinäkuuta 1967,

sellaisena kuin se on muutettuna Roomassa 13 päivänä heinäkuuta 2000 tehdyllä yhteisymmärryspöytäkirjalla sekä

viimeksi muutettuna 17 päivänä lokakuuta 2001 ja 3 päivänä tammikuuta 2002 päivätyllä noottienvaihdolla;

– **Latvian tasavallan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Varsovassa 19 päivänä toukokuuta 1999;

– **Luxemburgin suurherttuakunnan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Bonnissa 5 päivänä heinäkuuta 1961;

– **Unkarin kansantasavallan ja Marokon kuningaskunnan** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 21 päivänä maaliskuuta 1967;

– **Maltan tasavallan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 26 päivänä toukokuuta 1983;

– **Hänen Majesteettinsa Alankomaiden kuningattaren hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 20 päivänä toukokuuta 1959;

– **Itävallan liittohallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 27 päivänä helmikuuta 2002;

– **Puolan kansantasavallan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 29 päivänä marraskuuta 1969;

– **Portugalin ja Marokon kuningaskunnan** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 3 päivänä huhtikuuta 1958,

sellaisena kuin se on täydennettynä Lissabonissa 19 päivänä joulukuuta 1975 tehdyllä pöytäkirjalla sekä

viimeksi täydennettynä Lissabonissa 17 päivänä marraskuuta 2003 tehdyllä pöytäkirjalla;

– **Ruotsin kuningaskunnan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 14 päivänä marraskuuta 1977,

– sellaisena kuin se on täydennettynä 14 päivänä marraskuuta 1977 päivätyllä noottienvaihdolla;

– **Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, tehty Lontoossa 22 päivänä lokakuuta 1965,

sellaisena kuin se on muutettuna 10 ja 14 päivänä lokakuuta 1968 päivätyllä noottienvaihdolla,

muutettuna Lontoossa 14 päivänä maaliskuuta 1997 tehdyllä pöytäkirjalla sekä

muutettuna Rabatissa 17 päivänä lokakuuta 1997 tehdyllä pöytäkirjalla;

Marokon kuningaskunnan ja Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden välillä parafoidut tai allekirjoitetut lentoliikennesopimukset ja muut järjestelyt, jotka eivät ole vielä tulleet voimaan ja joita ei sovelleta väliaikaisesti tämän sopimuksen allekirjoituspäivänä

– **Alankomaiden kuningaskunnan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen** välinen lentoliikennesopimus, joka on liitetty Haagissa 20 päivänä kesäkuuta 2001 tehtyyn yhteisymmärryspöytäkirjaan liitteenä 1.

LIITE 3

Liikennelupiin ja teknisiin lupiin liittyvät menettelyt: toimivaltaiset viranomaiset

1. Euroopan yhteisö

Saksa

Siviili-ilmailun pääosasto, ilmailu-, avaruus- ja merenkulkuasiat

Liikenneasioiden, julkisten töiden ja rakennusasioiden ministeriö

Itävalta

Siviili-ilmailuvirasto

Liikenne-, innovaatio- ja teknologiaministeriö

Belgia

Lentoliikenteen pääosasto

Liikenne- ja kuljetusvirasto

Kypros

Siviili-ilmailuvirasto

Viestinnän ja julkisten töiden ministeriö

Tanska

Siviili-ilmailuvirasto

Espanja

Siviili-ilmailun pääosasto

Infrastruktuuri- ja liikenneasioiden ministeriö

Viro

Ilmailulaitos

Suomi

Ilmailuhallinto

Ranska

Siviili-ilmailun pääosasto (DGAC)

Kreikka

Kreikan siviili-ilmailuvirasto

Liikenne- ja viestintäministeriö

Unkari

Siviili-ilmailun pääosasto

Talous- ja liikenneasioiden ministeriö

Irlanti

Siviili-ilmailun pääosasto

Liikenneministeriö

Italia

Valtion siviili-ilmailuvirasto (ENAC)

Latvia

Siviili-ilmailuvirasto

Liikenneministeriö

Liettua

Siviili-ilmailulaitos

Luxemburg

Siviili-ilmailuosasto

Malta

Siviili-ilmailuvirasto

Alankomaat

Ilmailupolitiikan osasto

Liikenneasioiden, julkisten töiden ja vesihuollon ministeriö

Puola

Siviili-ilmailuvirasto

Portugali

Valtion siviili-ilmailulaitos (INAC)

Aluevarustamisen, -suunnittelun ja -hallinnon ministeriö

Tšekki

Siviili-ilmailuministeriö

Yhdistynyt kuningaskunta

Ilmailuosasto

Liikenneministeriö (DfT)

Slovakia

Siviili-ilmailun pääosasto

Liikenne-, posti- ja televiestintäministeriö

Slovenia

Siviili-ilmailuvirasto

Liikenneministeriö

Ruotsi

Siviili-ilmailun pääosasto

2. Marokon kuningaskunta

Siviili-ilmailuosasto

Varuste- ja liikenneministeriö

LIITE 4

Siirtymäsäännökset

1. Euroopan yhteisö antaa lausunnon siitä, miten Marokko on pannut täytäntöön ja soveltanut liitteessä 6 lueteltuja lentoliikenteeseen liittyvä yhteisön lainsäädännön säännöksiä; sekakomitea vahvistaa lausunnon. Sekakomitean olisi tehtävä lausuntoa koskeva päätöksensä kahden vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta.

2. Ennen kuin kyseinen päätös on tehty, Euroopan yhteisön lentoyhtiöillä ei ole liitteessä 1 tarkoitettujen sovittujen lentoliikennepalvelujen ja määrättyjen reittien osalta oikeutta lisätä liikennettä Marokossa vähentämällä sitä Marokon ulkopuolella olevista kohteista ja päinvastoin, eikä Marokon lentoyhtiöillä oikeutta lisätä liikennettä tietyssä kohteessa Euroopan yhteisössä vähentämällä sitä toisesta Euroopan yhteisössä sijaitsevasta kohteesta ja päinvastoin. Kaikkia liitteessä 2 luetelluilla Marokon ja Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden välisillä kahdenvälisillä sopimuksilla myönnettyjä viidennen vapauden liikenneoikeuksia voidaan kuitenkin edelleen harjoittaa edellyttäen, että tässä ei tapahdu kansallisuuteen perustuvaa syrjintää.

LIITE 5

Luettelo tämän sopimuksen 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista muista valtioista

1. Islannin tasavalta (Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen nojalla)
2. Liechtensteinin ruhtinaskunta (Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen nojalla)
3. Norjan kuningaskunta (Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen nojalla)
4. Sveitsin valaliitto (Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen lentoliikennesopimuksen nojalla)

LIITE 6

Siviili-ilmailuun sovellettavat säännöt

Seuraavien säädösten *sovellettavia säännöksiä* sovelletaan tämän sopimuksen mukaisesti, ellei tässä liitteessä tai siirtymäsäännöksiä koskevassa liitteessä 4 muuta määrätä. Yksittäisiä säädöksiä koskevat erityiset mukautukset on tarvittaessa mainittu niiden jäljessä.

A. LENTOTURVALLISUUS

Huomautus: Ehdoista, joilla Marokko voi osallistua tarkkailijana Euroopan lentoturvallisuusviraston EASA:n toimintaan, keskustellaan myöhemmässä vaiheessa.

N:o 3922/91

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3922/91, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991, teknisten sääntöjen ja hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamisesta siviili-ilmailun alalla

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

– Komission asetus (EY) N:o 2176/96, annettu 13 päivänä marraskuuta 1996, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen

– Komission asetus (EY) N:o 1069/1999, annettu 25 päivänä toukokuuta 1999, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen

– Komission asetus (EY) N:o 2871/2000, annettu 28 päivänä joulukuuta 2000, teknisten sääntöjen ja hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamisesta siviili-ilmailun alalla annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen

– Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1592/2002, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2002, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–10 ja 12–13 artikla, lukuun ottamatta 4 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklan 2 kohdan toista virkettä, sekä liitteet I–III.

Sovellettaessa 12 artiklaa tarkoitetaan ilmaisulla 'jäsenvaltiot' ilmaisua 'EY:n jäsenvaltiot'.

N:o 94/56

Neuvoston direktiivi 94/56/EY, annettu 21 päivänä marraskuuta 1994, siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnan perusperiaatteista

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla

N:o 1592/2002

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1592/2002, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2002, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

– Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1643/2003, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2003, yhteisistä säännöistä siviili-ilmailun alalla ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1592/2002 muuttamisesta

– Komission asetus (EY) N:o 1701/2003, annettu 24 päivänä syyskuuta 2003, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1592/2002 6 artiklan muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–57 artikla, liitteet I ja II

N:o 2003/42

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/42/EY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2003, poikkeamien ilmoittamisesta siviili-ilmailun alalla

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla, liitteet I ja II

N:o 1702/2003

Komission asetus (EY) N:o 1702/2003, annettu 24 päivänä syyskuuta 2003, ilma-alusten ja niihin liittyvien tuotteiden, osien ja laitteiden lentokelpoisuus- ja ympäristöhyväksyntää sekä suunnittelu- ja tuotanto-organisaatioiden hyväksyntää koskevista täytäntöönpanosäännöistä

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla ja liite

N:o 2042/2003

Komission asetus (EY) N:o 2042/2003, annettu 20 päivänä marraskuuta 2003, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä

Sovellettavat säännökset: 1–6 artikla, liitteet I–IV

N:o 104/2004

Komission asetus (EY) N:o 104/2004, annettu 22 päivänä tammikuuta 2004, Euroopan lentoturvallisuusviraston valituslautakunnan organisaatiota ja kokoonpanoa koskevista säännöistä

Sovellettavat säännökset: 1–7 artikla ja liite

B. ILMALIIKENTEEN HALLINTA

N:o 93/65

Neuvoston direktiivi 93/65/ETY, annettu 19 päivänä heinäkuuta 1993, yhteensopivien teknisten eritelmien määrittelemisestä ja käytöstä lentoliikenteen hallinnan (ATM) laitteiden ja järjestelmien hankinnassa

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

– Komission direktiivi 97/15/EY, annettu 25 päivänä maaliskuuta 1997, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä sekä yhteensopivien teknisten eritelmien määrittelemisestä ja käytöstä lentoliikenteen hallinnan (ATM) laitteiden ja järjestelmien hankinnassa annetun neuvoston direktiivin 93/65/ETY muuttamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 2082/2000, annettu 6 päivänä syyskuuta 2000, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä sekä Eurocontrol-standardien hyväksymisestä annetun neuvoston direktiivin 93/65/ETY muuttamisesta annetun direktiivin 97/15/EY muuttamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 980/2002, annettu 4 päivänä kesäkuuta 2002, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä annetun asetuksen (EY) N:o 2082/2000 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–9 artikla, liitteet I ja II

Viittaus neuvoston direktiiviin 93/65 poistetaan 20 päivänä lokakuuta 2005.

N:o 2082/2000

Komission asetus (EY) N:o 2082/2000, annettu 6 päivänä syyskuuta 2000, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä sekä Eurocontrol-standardien hyväksymisestä annetun neuvoston direktiivin 93/65/ETY muuttamisesta annetun direktiivin 97/15/EY muuttamisesta

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

– Komission asetus (EY) N:o 980/2002, annettu 4 päivänä kesäkuuta 2002, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä annetun asetuksen (EY) N:o 2082/2000 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–3 artikla, liitteet I–III

N:o 549/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 549/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puiteasetus)

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla, 6 artikla ja 9–14 artikla

N:o 550/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 550/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, lennonvarmistuspalvelujen tarjoamisesta yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa (palveluntarjonta-asetus)

Sovellettavat säännökset: 1–19 artikla

N:o 551/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 551/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan organisoinnista ja käytöstä (ilmatila-asetus)

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla

N:o 552/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 552/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintaverkon yhteentoimivuudesta (yhteentoimivuusasetus)

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla

C. YMPÄRISTÖ

N:o 89/629

Neuvoston direktiivi 89/629/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1989, siviilikäytössä olevien ääntä hitaammin lentävien suihkukoneiden aiheuttaman melun rajoittamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla

N:o 92/14

Neuvoston direktiivi 92/14/ETY, annettu 2 päivänä maaliskuuta 1992, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 16 (toinen painos 1988) olevan I niteen II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamisesta

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

– Neuvoston direktiivi 98/20/EY, annettu 30 päivänä maaliskuuta 1998, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 16 (toinen painos 1988) olevan I niteen II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamisesta annetun direktiivin 92/14/ETY muuttamisesta

– Komission direktiivi 1999/28/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 1999, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 16 (toinen painos 1988) olevan I niteen II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamisesta annetun neuvoston direktiivin 92/14/ETY liitteen muuttamisesta

– Komission asetus (EY) N:o 991/2001, annettu 21 päivänä toukokuuta 2001, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteen 16 (toinen painos 1988) niteessä I olevan II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamisesta annetun neuvoston direktiivin 92/14/ETY liitteen muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla ja liite

N:o 2002/30

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/30/EY, annettu 26 päivänä maaliskuuta 2002, meluun liittyvien toimintarajoitusten asettamista yhteisön lentoasemilla koskevien sääntöjen ja menettelyjen vahvistamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–15 artikla, liitteet I ja II

N:o 2002/49

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/49/EY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2002, ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta

Sovellettavat säännökset: 1–16 artikla, liitteet I–IV

D. KULUTTAJANSUOJA

N:o 90/314

Neuvoston direktiivi 90/314/ETY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1990, matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla

N:o 92/59

Neuvoston direktiivi 92/59/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1992, yleisestä tuoteturvallisuudesta

Sovellettavat säännökset: 1–19 artikla

N:o 93/13

Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla ja liite

N:o 95/46

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY, annettu 24 päivänä lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta

Sovellettavat säännökset: 1–34 artikla

N:o 2027/97

Neuvoston asetus (EY) N:o 2027/97, annettu 9 päivänä lokakuuta 1997, lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

– Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 889/2002, annettu 13 päivänä toukokuuta 2002, lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla

N:o 261/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004, annettu 11 päivänä helmikuuta 2004, matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–17 artikla

E. TIETOKONEPOHJAISET PAIKANVARAUSJÄRJESTELMÄT

N:o 2299/1989

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2299/1989, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1989, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

– Neuvoston asetus (EY) N:o 3089/93, annettu 29 päivänä lokakuuta 1993, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2299/89 muuttamisesta

– Neuvoston asetus (EY) N:o 323/1999, annettu 8 päivänä helmikuuta 1999, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2299/89 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–22 artikla ja liite

F. SOSIAALISET NÄKÖKOHDAT

N:o 1989/391

Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä

Sovellettavat säännökset: 1–16 ja 18–19 artikla

N:o 2003/88

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista

Sovellettavat säännökset: 1–19, 21–24 ja 26–29 artikla

N:o 2000/79

Neuvoston direktiivi 2000/79/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, Euroopan lentoyhtiöiden liiton (AEA), Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF), Euroopan ohjaamomiehistöyhdistyksen (ECA), Euroopan alueellisten lentoyhtiöiden yhdistyksen (ERA) ja Kansainvälisen tilauslentoyhtiöiden järjestön (IACA) tekemän, siviili-ilmailun liikkuvien työntekijöiden työajan järjestämistä koskevan eurooppalaisen sopimuksen täytäntöönpanosta

Sovellettavat säännökset: 1–5 artikla

G. MUU LAINSÄÄDÄNTÖ

N:o 91/670

Neuvoston direktiivi 91/670/ETY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991, siviili-ilmailun tehtävien suorittamiseksi annettujen henkilöstön lupakirjojen vastavuoroisesta hyväksymisestä

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla ja liite